

čtenář

MĚSÍČNÍK PRO KNIHOVNY

6

2020

ročník 72

Cena 40 Kč

KNIHOVNY A SENIOŘI

- Klub seniorů při SVK v Hradci Králové
- Činnost MĚK v Brumově-Bynici v době nouzového stavu
- Tým seniorů-dobrovolníků ve Vsetíně
- Virtuální univerzita 3. věku za časů koronaviru

KNIHOVNY V NOVÉM

- Jezerka – knihovna, která láká na knihy i šicí stroje
- Přehled literatury k tématu architektura knihoven

Nové studijní texty pro knihovníky

Knihovny v Japonsku

Výsledky průzkumu o spolupráci knihoven a škol ve vzdělávání

Vítězství projektu „deFacto workshop“ v mezinárodní soutěži

Dobrovolnický seniorský tým při knihovně ve Vsetíně s. 206–207
 ← Z exkurze vsetínských studentů virtuální univerzity 3. věku v Zámecké arcibiskupské knihovně v Kroměříži

Foto: archiv MVK Vsetín

Jak relativní je stáří aneb Senioři v knihovně s. 204–205
 ↑ Procházka po historických budovách Hradce Králové

Foto: Vladimíra Buchtová

„deFacto workshop“ zítězil v soutěži organizace Public Libraries 2030 s. 226–227

↑ Workshop, který se konal v pobočce MKP Černý Most v říjnu 2019

Foto: Vesna Markovičová

Knihovny v Japonsku s. 215–217

← Interiér knihovny na ostrově Ogijima, jejíž provoz si zajišťují místní obyvatelé sami

Foto: Michaela Mrázová

↓ Muzeum obrázkových knih v Karuizawě

Foto: Wikimedia Commons

↓ Budova Národní knihovny Japonska v Tokiu

Téma – Knihovny a senioři

- 203 **Knihovny a senioři, senioři a knihovny** | Daniela Wimmerová
- 204 **Jak relativní je stáří aneb Senioři v knihovně** | Vladimíra Buchtová
- 206 **Dobrovolnický seniorský tým při knihovně ve Vsetíně** | Kateřina Janošková
- 207 **Činnost Městské knihovny v Brumově-Bilnici v době nouzového stavu** | Jana Surovcová
- 209 **VU3V za časů koronaviru** | Zlata Houšková
- 210 **Seniorka mladá duchem** | Lada Veselá
- 212 **Klub SENSEN v Pardubicích** | Monika Doležalová

Neušlo nám

- 205 **Pro orientaci v dětské literatuře** | –JaC–
- 214 **Dvanáctý ročník projektu Kde končí svět** | –JaC–
- 220 **Aby čtení bavilo** | –JaC–
- 225 **Nové číslo Malého tvořivce – Léto 2020** | –JaC–
- 213 **Vzdělávání Nové studijní texty pro knihovníky** | Radka Krejčí
- 215 **Ze zahraničí Knihovny v Japonsku** | Michaela Mrázová
- 218 **Prosazování zájmů knihoven Library advocacy 2: Co dokážeme sami** | Marika Hrubá

Knihovny v malých obcích

- 221 **Knihovna je životem obce...** (rozhovor s Ivanou Šotkovskou z OK Tehov) | Věra Pilná
- 224 **Místní knihovna Kořenec – putování až na konec kraje** | Hana Matulová

226 **Využití nových technologií „deFacto workshop“ zítězil v soutěži organizace Public Libraries 2030** | Ondřej Hudeček

228 **Průzkumy Spolupráce ve vzdělávání mezi veřejnými knihovnami a školami (výsledky celostátního průzkumu 2019)** | Vladana Pillerová, Pavlína Mazáčová, Vít Richter

233 **Recenze Hrdinové a jejich skutečné předobrazy** | Milan Valden

Knihovny v novém

- 234 **Jezerka – knihovna, která láká na knihy i šicí stroje** | Lenka Hanzlíková, Lenka Nehasilová
- 236 **Přehled literatury k tématu architektura knihoven** | Lenka Dostálová
- 239 **Ze světa** | Roman Giebisch
- 240 **Literární výročí Červenec** | Milan Valden

Popiska k titulní straně obálky:
 Pohled ke stropu rekonstruované budovy knihovny na Jezerce, pobočky Městské knihovny v Praze
 Foto: Jití Podrazil

CONTENTS

- Topic – Libraries and senior citizens**
- 203 **Libraries and senior citizens; senior citizens and libraries** | Daniela Wimmerová
- 204 **How relative is age? Senior citizens in the library** | Vladimíra Buchtová
- 206 **Volunteer senior team at the Vsetín library** | Kateřina Janošková
- 207 **Municipal library activity in Brumov-Bilnice during the emergency** | Jana Surovcová
- 209 **VU3V in the time of coronavirus** | Zlata Houšková
- 210 **A young-at-heart senior citizen** | Lada Veselá
- 212 **The SENSEN Club in Pardubice** | Monika Doležalová
- 205, 214, 220, 225 **It did not escape us**
- 213 **Education New study texts for librarians** | Radka Krejčí
- 215 **From abroad Libraries in Japan** | Michaela Mrázová
- Promoting the interests of libraries**
- 218 **Library advocacy 2: What we can achieve on our own** | Marika Hrubá
- Libraries in small municipalities**
- 221 **The library is the life and soul of the village... (interview with Ivana Šotkovská from Tehov Municipal Library)** | Věra Pilná
- 224 **Kořenec District Library – off to the end of the region** | Hana Matulová
- Using new technologies**
- 226 **“deFacto workshop” has won the Public Libraries 2030 competition** | Ondřej Hudeček
- Surveys**
- 228 **Collaboration over education between public libraries and schools (results of a nationwide survey in 2019)** | Vladana Pillerová, Pavlína Mazáčová, Vít Richter
- Review**
- 233 **Heroes and their real-life prototypes** | Milan Valden
- Libraries anew**
- 234 **Jezerka – a library with alluring books and sewing machines** | Lenka Hanzlíková, Lenka Nehasilová
- 236 **Summary of literature on the architecture of libraries** | Lenka Dostálová
- 239 **From the World** | Roman Giebisch
- 240 **Literary anniversaries July** | Milan Valden

INHALT

- Thema – Bibliotheken und Senioren**
- 203 **Bibliotheken und Senioren, Senioren und Bibliotheken** | Daniela Wimmerová
- 204 **Wie relativ ist das Lebensalter oder Senioren in der Bibliothek** | Vladimíra Buchtová
- 206 **Ein freiwilliges Seniorenteam in der Bibliothek in Vsetín** | Kateřina Janošková
- 207 **Aktivitäten der Stadtbibliothek in Brumov-Bilnice während des Ausnahmezustands** | Jana Surovcová
- 209 **VU3V in der Corona Zeit** | Zlata Houšková
- 210 **Eine Seniorin, die einen jungen Geist hat** | Lada Veselá
- 212 **Klub SENSEN in Pardubice** | Monika Doležalová
- 205, 214, 220, 225 **Das ist uns nicht entgangen**
- 213 **Ausbildung Neue Studientexte für Bibliothekare** | Radka Krejčí
- 215 **Aus dem Ausland Bibliotheken in Japan** | Michaela Mrázová
- Durchsetzung der Bibliotheksinteresse**
- 218 **Library advocacy 2: Was können wir selbst machen** | Marika Hrubá
- Bibliotheken in kleinen Dörfern**
- 221 **Bibliothek ist das Leben für Dörfer...** | Věra Pilná
- 224 **Ortsbibliothek Kořenec – Wanderung zum Ende des Bezirks** | Hana Matulová
- Benutzung der neuen Technologien**
- 226 **„Workshop deFacto“ gewann im Wettbewerb Public Libraries 2030** | Ondřej Hudeček
- Umfragen**
- 228 **Ausbildung Mitarbeit zwischen öffentliche Bibliotheken und Schulen (Ergebnisse der Staatlichumfrage 2019)** | Vladana Pillerová, Pavlína Mazáčová, Vít Richter
- Rezension**
- 233 **Helden und ihre Vorbilder** | Milan Valden
- Bibliotheken in neuen Mantel**
- 234 **Jezerka – eine Bibliothek, die mit Büchern und Nähmaschinen lockt** | Lenka Hanzlíková, Lenka Nehasilová
- 236 **Übersicht der Literatur zum Thema Bibliothekarchitektur** | Lenka Dostálová
- 239 **Aus der Welt** | Roman Giebisch
- 240 **Literarische Jahrestage Juli** | Milan Valden

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, v době, kdy píšete tento editorial (20. května), se vše postupně vrací k normálu. Ovšem netuším, zda v době vydání tohoto čísla (15. června) bude už zdravotně-hygienická situace natolik stabilní, že na koronavirovou epidemii budeme vzpomínat hlavně jako na varování a nevyzpytatelnost přírodních vlivů. Nezbytná opatření vedoucí až k umrtnímu životu společnosti však měla tentokrát obzvláště devastující dopad na kulturu, včetně té knižní. Činnost knihoven byla výrazně omezena, a tak knihovní instituce musely hledat nové cesty za svými čtenáři a uživateli. Při jejich postupném otevírání jsem například v případě té kladenské, vydavateli časopisu *Čtenář*, která patřila k těm vůbec prvním otevřeným v Česku, zálibně hleděl – beze vší ironie! – mj. na spořádané fronty při vracení či výpůjčkách knih a dalšího sortimentu z jejího fondu. Nechtěl bych být špatným prorokem, ale v dlouhodobém horizontu nelze vyloučit zpomalení a zastavení řady slibných projektů rekonstrukce, přestavby a výstavby nových knihoven, které už na to dlouho čekaly a konečně na ně přišla řada...

Knižní trh pocítí vlivem určité setrvačnosti citelné následky nejspíš až koncem roku v podobě krachu hlavně malých firem a sníženého počtu vydaných titulů knih, i když někteří akvizitěři tvrdí, že pokles knižní produkce zatím není strmý. Už dnes však dominoefekt postupně dopadá na jednotlivé články knižního trhu – od prodejců, distributorů a vydavatelů až po tiskárny, překladatele nebo grafické úprave.

Redakční rady *Čtenáře* musely probíhat formou telekonferencí. Přesto jsme i v podmínkách home office usilovali o to, aby jeho stránky co nejaktuálněji zrcadlily dění. Děkuji tedy autorům příspěvků, kteří mezi šitím roušek, revizemi a dezinfikováním fondů, prací pro charitu, podílením se na informačním servisu ve svých obcích, zabezpečováním čtiva pro seniory a mnohým dalším byli vstřícní k našim nápadům. Plánovaná témata a publikování článků se tak operativně musely posouvat (autorům se tímto omlouvám podobně jako Editě Vaníčkové Makosové, jejíž jméno v dubnovém čísle automaticky opravník zkomolil záměnou jednoho písmena), koronavirus pronikl i do obsahu textů tohoto čísla, byť s ním prvoplánově nikterak nesouvisely: do tématu měsíce Knihovny a seniory, do zprávy o vítězném projektu v soutěži organizace Public Libraries 2030 nebo do prezentace nově rekonstruované pobočky Městské knihovny v Praze na Jezerce.

V čase prodlužujících se dnů, přibývání sluníčka, otevírání hranic a nadechování kulturních institucí včetně knihoven k novým aktivitám, i když už mnohé nejspíš nikdy nebude jako dřív, vás zdraví

JAROSLAV CÍSAŘ

Vydává:

Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace Středočeského kraje, ul. Generála Klapálka 1641, 272 01 Kladno

Evid. č. časopisu MK ČR E 485
ISSN 0011-2321 (Print) ISSN 1805-4064 (Online)
Šéfredaktor: PhDr. Jaroslav Císař
Redaktorka: PhDr. Pavla Vlková
Grafická úprava a sazba: Kateřina Bobková

Sídlo redakce (příjem inzerce a objednávky na předplatné):

Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace, Gen. Klapálka 1641, 272 01 Kladno
tel.: 312 813 154
e-mail: ctenar@svkkl.cz (Jaroslav Císař)
e-mail: ctenar.vlkova@svkkl.cz (Pavla Vlková)

Redakční rada: PhDr. Radek Liška (předseda), Mgr. Lenka Dostálová, Mgr. Svatomíra Fojtová, Mgr. Zlata Houšková, Mgr. Veronika Hyblerová Trachtová, Mgr. Martina Košanová, Mgr. Petra Miturová, PhDr. Vít Richter, PhDr. Klára Rösslerová, Ph.D., PhDr. Renáta Salátová

Tisk: Calamarus, s. r. o., Pod Táborem 54/10, 199 00 Praha 9

Distribuce:

Rozesílání časopisu zajišťuje SEND Předplatně, spol. s r. o., Ve Žlíbkou 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9 - Horní Počernice, tel.: 602 514 779, e-mail: martina@send.cz
Rozšiřují též společnosti holdingu PNS a. s. – drobný prodej; MONITOR CZ, s. r. o.; SUWECO CZ, spol. s r. o.
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím poštovní přepravy Praha čj. 1371/1994 ze dne 20. 6. 1994.
Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou s. p. OZSeč Ústí nad Labem dne 21. 1. 1998. j. zn. P-327/98.
Cena jednoho čísla 40 Kč, roční předplatné 460 Kč (dvojičíslo 60 Kč).

Předplatné pro Slovensko: Heršlová Dana, L. K. Permanent, spol. s r. o., pošt. schránka 4, 834 14 Bratislava 34, tel.: 00421-02 49 111 203, e-mail: herslova@lkpermanent.sk
Cena jednoho čísla 2 €, roční předplatné 22,67 € (dvojičíslo 2,67 €)

Časopis vychází s podporou dotace z programu MK ČR Knihovna 21. století. Vydavatel si vyhrazuje právo zveřejnit publikované materiály i na internetu.

Číslo odevzdáno k tisku 8. 6. 2020.

Číslo vyšlo 15. 6. 2020.

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Knihovny a seniory, seniory a knihovny

Veřejné knihovny, zvláště ty „komunitně“ zaměřené, nabízejí služby všem věkovým kategoriím svých uživatelů. Nejvíce jsou ale zaměřeny na děti a v poslední době také na stále početnější skupinu – seniory. Setkáváme se zde se studenty Univerzity třetího věku, prarodiči předčítajícími dětem, účastníky rozličných způsobů tvoření a také nadšenými účastníky besed, ať už z regionální historie, nebo s cestovateli ze všech známých i méně známých koutů světa. Existuje ještě jedna skupina seniorů, která do knihoven neodmyslitelně patří...

Jsou to knihovníci, kteří už odešli na odpočinek, ale své původní profesi jsou stále věrní a do knihoven se rádi vrací. Díky profesnímu spolku SKIP se tak jednou ročně mohou potkávat bývalí kolegové (větší počet je bývalých kolegyně) z celé republiky. Setkání se konají na různých místech, pokaždé v jiném regionu. Iniciátorkou těchto schůzek se před lety stala bývalá ředitelka přerovské knihovny Jaroslava Biolková, která nás v loňském roce definitivně opustila (viz *Čtenář*, 2020, č. 3, s. 105). Za ten nápad jí patří velký dík. Je třeba dodat, že na zdárném průběhu akce se podílejí zástupci regionálních organizací SKIP a svým bývalým kolegům věnují vždy maximální starost a péči. V tomto roce se připravuje již 16. setkání a hostiteli tentokrát budou Východočeši.

Patnáct let společných pobytů v různých částech naší země daly účastníkům nejen možnost udržování vzájemných kontaktů, ale také možnost poznat zajímavá místa a skvělé lidi. Připravený program bývá vždy na vysoké úrovni a jeho náplň je víc než luxusní. Knihovníci jsou lidé zvědaví, a když mají možnost poznat místní zajímavosti pod vedením nějakého „lokálního patriota“, nepromarní nabídnutou příležitost. První akce proběhla v Lipníku nad Bečvou v roce 2004. Byl to takový nesmělý pokus... Až po dvou letech se na něj podařilo znovu navázat v Kroměříži. Od té doby se už knihovničtí seniory scházejí každým rokem – někdy na Moravě a jindy zase v Čechách. Místa, která za ta léta navštívili a odkud si odnesli ty nejkrásnější zážitky? Pelhřimov, Vsetín, Svitavy, Ústí nad Labem, Vyškov, Louny, Šumperk, Praha, Olomouc, Klatovy, Liberec, Český Krumlov, Příbram a loni Broumov...

Jako u mnoha jiných knihovnických akcí, nikdy nechybí manželé Hanka a Mirek Bláhovi, kteří jsou neúnavnými dokumentátory všech vyjmenovaných setkání. Každý účastník vždy obdrží z jejich „dílny“ DVD s nahrávkou celého programu a fototablíčka s nejzajímavějšími fotkami. Je to milá vzpomínka, ke které se všichni rádi po čase vrací.

Je příjemné být součástí „velké knihovnické rodiny“, setkávat se a seznamovat s novinkami v naší profesi. Mnozí jsou i po odchodu do důchodu stále aktivními knihovníky (většinou jen na menší úvazek). Ujištění, že v knihovnách stále pracují nadšenci, kteří svou profesi dělají „srdcem“, je pro seniory příjemné zjištění. Není pak těžké najít společnou řeč a prožít spolu příjemné chvíle. Díky všem, kteří se o ně zasloužili, a brzy zase na shledanou!

DANIELA WIMMEROVÁ | Wimmerova.D@seznam.cz

Jak relativní je stáří aneb Senioři v knihovně

Druhá světová válka, „vítězný“ únor, totalita, tanky v osmašedesátém, televize, mobil, internet jako znamení doby stejně jako dramatický střih v životním stylu a myšlení společnosti... Co všechno si pamatují, na pozadí jakých dějinných událostí žili? Jaká dramata se jich dotkla? Co považují za skutečné hodnoty? Senioři.

Jak je vidíme my? Laskavá stařenka, hádavý důchodce, vetchý kmet, upovídáná, zvědavá babka... Při slově senior se vám může vybatit cokoli. V knihovně však – a předpokládám, že nejenom v naší – vypadá takový člověk úplně jinak. Dříve narození byli a dosud jsou častými návštěvníky knihoven. Jednak proto, že v dobách mládí byly jejich informačními zdroji většinou knihy a časopisy, jednak proto, že generace našich rodičů a prarodičů byla veskrze čtenářská. A to se nezměnilo. Co se ale změnilo, je přístup. Mnoho seniorů navštěvuje knihovnu už nejen kvůli vypůjčení knihy, ale velmi často i za účelem dalšího vzdělávání. Dá se říci, že právě senioři byli těmi prvními, kteří pochopili, že knihovna už dávno není jen půjčovnou knih. Mimochodem – mnozí z generací podstatně mladších to nepochopili dodnes.

VZNIK KLUBU SENIORŮ

Už v minulosti byli senioři častými návštěvníky přednášek, výstav, soutěží a dalších akcí, které se v knihovně konaly, takže když jsme v roce 2012 začali s mapováním zájmu o klub seniorů, čekali jsme velký zájem. Lavinu ale ne! Okamžitě jsme byli zavaleni ze strany budoucích členů inspiračními nápady: od přednášek na různá témata až po výlety, cvičení a školení, které by senioři chtěli absolvovat. Klub seniorů při Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové (SVK HK) se od roku 2013 setkává dvakrát do měsíce a v jeho rámci vzniklo mnoho pozoruhodných setkání – ať už to byly přednášky, diskuze či vzpomínky seniorů na zlomové okamžiky našich dějin, ochutnávka zdravé výživy nebo rehabilitační cvičení. Pokud počasí dovolí, jsou obzvláště oblíbené vycházky po kulturních památkách v Hradci Králové. Obvykle se cestou připojují i náhodní kolemjdoucí a mnoho z nich ani zdaleka ještě nedosahuje seniorského věku. Společný zájem zkrátka maže jakoukoli generační hranici!

V roce 2015 navázala SVK HK spolupráci s Muzeem východních Čech v Hradci Králové, která trvá doposud. Za tu dobu Klub seniorů absolvoval na 50 přednášek, 24 komentovaných výstav na různá témata, pět komentovaných procházek po významných budovách Hradce Králové, několik návštěv restaurátorských pracovišť s ukázkami metod čištění a restaurování keramiky, starých tisků či šperků a předmětů denní potřeby z různých období osídlení našeho kraje. Následovaly různé exkurze a samozřejmě v neposlední řadě i workshopy, kde si účastníci obvykle mohli a mohou vyzkoušet výrobu např. vánočních nebo velikonočních ozdob anebo připomenout různé zapomenuté dobové zvyky. Účast na těchto akcích byla velmi dobrá, za což hovoří statistika – téměř tisíc spokojených seniorů.

Vše, co popisují, je velmi obecné, takže budu konkrétnější. Vzácnou osobností Klubu seniorů je paní, které je hodně přes devadesát let a jejíž paměť vysoko převyšuje průměr. Postřehy a vzpomínky této dámy jsou neocenitelným zdrojem informací nejen pro kolegy z muzea, ale rovněž

pro nás knihovníky. Zvláště vzpomínky na vzdělávání dívek na Královéhradecku nás nejen pobavilo, ale i přinutilo k zamyšlení, jak velký skok se za celé století na tomto kolbišti odehrál.

Některé z akcí se však také – v tom dobrém slova smyslu – mírně zvrhnou, a pak poslouchají organizátoři. To se stalo například na přednášce, která proběhla u příležitosti konce druhé světové války. Naši senioři byli tehdy dětmi, nicméně jejich vzpomínky na tehdejší události, či spíše na jejich emoce a zážitky, byly velmi silné, a pro tentokrát jsme byli pozornými posluchači my.

Absolventi kurzu práce s počítačem z Klubu seniorů spolu s jeho organizátorkami

DALŠÍ AKCE

Činnost knihovny směřovaná k seniorům se ale neomezuje pouze na Klub seniorů. Jako příklad může sloužit únorový týden v roce 2018, který byl věnován celý seniorům a nesl se v duchu motto *Věk je jen číslo*. Mohli se zúčastnit ukázkové lekce trénování paměti, což je oblíbený kurz, a to nejen mezi těmi dříve narozenými. Přednáška *Mýty ve výživě* pak byla aktuálním tématem nejen pro věkem pokročilé, ale i pro docela mladou generaci. Rovněž zájem o exkurzi na naše digitální pracoviště byl velký a velmi živá byla i diskuze s Policií ČR na téma *Podvody na seniorech*.

Plná učebna seniorů pak byla i na ukázkové lekci na téma *První kroky s počítačem* a rady, jak úspěšně zvládnout smartphonu, rovněž zaujaly, takže kurzy, které knihovna nabídla hned poté, se okamžitě zaplnily. SVK HK tyto kurzy pořádá pravidelně a vždy s úspěchem. A co víc – senioři sami přicházejí s nápady, co by se ještě chtěli naučit. Z těchto podnětů pak vzešla školení další: kurz genealogie, kurz grafického editoru GIMP a školení v práci s Facebookem, které budeme pro velký zájem opakovat. Tentokrát budou kurzy dva – pro začátečníky i pro pokročilé. Vybrat termíny však není vždy snadné, protože senioři jsou velmi čilí a mají mnoho aktivit, zhusta přizpůsobujeme termíny jejich různým cestám do zámoří či jiným kurzům, aby babičky i dědečci měli čas navštívit i kurz náš a nic nezameškali. Po ukončení kurzu obvykle následuje příjemná otázka: *A paní Buchtová, co bude teď?* Zkrátka – rezignace se nekoná.

Co z toho všeho vyplývá? Že stáří je relativní, že živý zájem je víc než dvacet doktorů, že senioři stále zůstávají velkou a nedílnou součástí návštěvníků knihovny a že je více než užitečné ptát se těch zkušenějších na jejich představy a tipy, které by mohly obohatit programy knihoven. Ptejme se. Senior má informace, které mají v dnešní době cenu zlata...

VLADIMÍRA BUCHTOVÁ | vladimira.buchtova@svkhk.cz

Foto: autorka

Neušlo nám

Pro orientaci v dětské literatuře

Členky Klubka KDK SKIP 08 opět zpracovaly seznamy dětské literatury, které usnadní orientaci v knižních novinkách vydaných v roce 2018 a 2019. Tentokrát s výběrem pomáhala i odbornice na dětskou literaturu Edita Vaničková z Národní pedagogické knihovny J. A. Komenského v Praze. Seznamy knih s novinkami za rok 2019 obsahují 25 titulů pro každý ročník i pro předškoláky. Nové TOP knihy jsou v seznamech zvýrazněny. Ke každé knize jsou připojeny tyto údaje: jméno autora, nakladatel, rok vydání, počet stran a stručná anotace knihy. Zpracovatelky seznamů věří, že tipy na nové knížky zapadnou do mozaiky snah a nápadů, jak ulehčit dětem, rodičům a učitelům v domácích školách. Seznamy naleznete na webu Knihovny města Hradce Králové v sekci Pro knihovníky, v oddíle Projekty (<http://projekty.kmhk.cz/>).

Zaznamenal: –JaC–

Dobrovolnický seniorský tým při knihovně ve Vsetíně

Při Masarykově veřejné knihovně Vsetín funguje již několik let tým seniorských dobrovolníků, kteří pomáhají při plánování a organizaci akcí knihovny nebo pomáhají zlepšit její služby. Tým, který tvoří cca šest seniorů a tři knihovnice, se pravidelně schází čtyřikrát do roka, ale má schůzky i průběžně nad dílčími úkoly. Většinou se jedná o zástupce z řad bývalých pedagogů, ale také bývalých knihovnic; zastoupeny jsou rovněž i jiné, např. technické profese.

POZNÁVACÍ VYCHÁZKY

Na prvním místě zmíním Ing. Jana Hajzlera, který dlouhodobě navštěvuje vsetínskou knihovnu jako čtenář a návštěvník akcí. V roce 2011 začal jako jeden z prvních studentů studovat Virtuální univerzitu 3. věku (VU3V) ve Vsetíně a od počátku se stal pro své spolužáky přirozeným „seniorským lídrem“ – stmeloval kolektiv, byl obětavým a přátelským kolegou a začal přicházet s různými kreativními nápady a podněty, které pomáhaly především seniorským uživatelům knihovny.

Pan Hajzler se stal členem seniorského dobrovolnického poradního týmu při knihovně a v roce 2016 (v té době se již ze zdravotních důvodů přestali zapojovat jiní dva kolegové) se začal spolu s Ing. Milanem Drlíkem aktivně podílet na přípravě a realizaci vycházek pro seniory při knihovně. Pod jeho vedením se tato aktivita proměnila v systematický, velmi populární celoroční cyklus, který se těší velké oblibě a návštěvnosti. Hlavním cílem a záměrem bylo oslovit a „podchytit“ zejména zájemce méně fyzicky zdatné. Třeba i ty, pro které nebyla turistika celoživotní vášní a koníčkem, nicméně se dostali do životní etapy, kdy nechtějí jen tak „sedět“ doma sami, často už bez svého životního partnera. Chtějí se potkat s jinými vrstevníky, spolužáky z VU3V, strávit aktivně čas venku, udělat něco pro své zdraví, poznat nová nebo dlouho nespátřená místa, dozvědět se i něco nového a necítit hendikep, že fyzicky nestačím...

Přesně pro tyto účastníky Jan Hajzler připravuje své vycházky a nachází u nich odezvu. Nejde o výrazné fyzické výkony. Zodpovědně dlouhodobě plánuje trasy v bližším i vzdálenějším okolí Vsetína. Dříve spíše méně početné skupinky účastnic a účastníků se rozrostly do úctyhodných až čtyřicetiletých výprav! Každé úterý vyráží autobusem nebo vlakem do míst, kde provozují nenáročnou turistiku, často spojenou s exkurzí či návštěvou nějakého místa. Po návratu se ještě účastníci sejdou v hospůdce a proberou společné zážitky, starosti i radosti. Oblíbené je také společné opékání špekáčků. O letních prázdninách rozšiřuje hlavní organizátor pan Hajzler účast

Vsetínský dobrovolník Jan Hajzler (třetí zprava) a skupina seniorů-turistů na pravidelném výletě

na výletech také o rodiče (prarodiče) s dětmi, což má skvělý mezigenerační rozměr. I zde se vždy lidé naučí něco nového, poznají historii a genia loci.

Přestože na vycházky vyráží každý na svou zodpovědnost, příprava těchto akcí, kontakt s účastníky, zajištění veřejné hromadné dopravy a pozice „styčného důstojníka“, pomocníka a dokumentátora během vycházek je velmi náročná. Jan Hajzler ji zastává zcela nezištně, dobrovolně a s otevřeným srdcem. Na „ukončení sezóny“ vždy zorganizuje závěrečné promítání s ohlédnutím za uplynulými výlety. Milou a přátelskou atmosféru těchto setkání při čaji a kávě dotváří také společný zpěv. V roce 2019 se pod vedením pana Hajzlera uskutečnilo 44 vycházek, kdy celkový počet 1156 seniorských účastníků ušel úctyhodných 390 km.

RUKODĚLNÉ AKTIVITY A JINÉ

Z dalších členů je třeba zmínit také paní Rokytovou, která i přes vleklé zdravotní problémy stále „drží“ seniorský klub Tilia, který se schází při dětské knihovně v Luhu. Členky klubu se zaměřují na tvoření, rukodělné aktivity, čtení a přednes. Pravidelně se zapojují do akcí knihovny pro veřejnost (Valašské Vánoce, Valašské Velikonoce, Den seniorů atd.).

Nejnovější členkou týmu je bývalá ředitelka vsetínské knihovny Helena Gajdušková, jejíž hlavní náplní je vedení kurzů trénování paměti a mozkového joggingu. Seniorští dobrovolníci se pravidelně zapojují také do čtení v institucích (Charita Vsetín, Diakonie Vsetín, nemocnice), do výprodejů knih apod.

Vsetínská knihovna shledává toto propojení jako velmi přínosné. Profesní a osobní zkušenosti těchto dobrovolníků-pamětníků oceňuje při své každodenní činnosti.

KATEŘINA JANOŠKOVÁ | kjanoskova@mvk.cz

Foto: archiv MVK Vsetín

Činnost Městské knihovny v Brumově-Bylnici v době nouzového stavu

Založením spolku Sušil byla v roce 1869 v Brumově-Bylnici uvedena do provozu veřejná obecní knihovna. V roce 1967 byla přejmenována na městskou knihovnu s pobočkami v bylnické a brumovské části města a v obcích Svatý Štěpán a Sidonie. Zřizovatelem je Město Brumov-Bylnice, ležící blízko slovenských hranic. V současnosti má 5490 obyvatel.

Městská knihovna je součástí organizační složky Městské kulturní středisko, které zastřešuje městskou knihovnu, kulturní dům, brumovský hrad, informační středisko a muzeum.

V březnu 2020 v době ohrožení koronavirem, kdy se ze dne na den uzavřely knihovny, to byla pro nás knihovnice a uživatele knihovny velmi špatná zpráva. První dny jsme musely neustále telefonicky a písemně řešit s uživateli i občany města, co bude dál. Bylo nám zvláště líto našich seniorů, ale i dětí a studentů. Ne všichni seniori totiž vlastní a umějí pracovat s počítači nebo číst e-knihy. Maminky dětí, které se nemohly osobně dostavit k zápisu, je i tak připravovaly a potřebovaly pro ně knížky. Rovněž studenti se neobešli bez povinné četby. A tak jsme se rozhodly, že rozjedeme novou službu – roznášku knih. Po dohodě se zřizovatelem jsme uvedenou aktivitu zahájily naplno.

Momentka z revize fondu

Nejdříve jsme pečlivě prostudovaly nařízení vydané Odborem ochrany knihovních fondů NK ČR – Oddělením vývoje a výzkumných laboratoří, jež se týkalo manipulace s knihami v době ohrožení koronavirem a odpovídalo na otázku, jak chránit sebe i uživatele v době ohrožení.

Knihy jsme dezinfikovaly, ponechaly v oddělené místnosti čtyři dny v karanténě. Soustavně jsme používaly ochranný oděv, rukavice a roušky. Nejdříve jsme si pro tuto službu stanovily

jeden den v týdnu, ale nakonec jsme jezdily na kole i autem skoro každý den. Během nouzového stavu (ke dni 4. 5. 2020, kdy jsem text poslala do redakce) jsme tuto službu poskytly 301 registrovaným i neregistrovaným uživatelům knihovny a rozvezly jsme celkem 1460 publikací – při neustálém přísném dodržování bezpečnostních příkazů a nařízeních. Česká televize o naší roznáškové akci udělala reportáž, kterou odvysílali v hlavních zprávách v *Událostech* dne 3. 4. 2020.

Vedle toho jsme se zapojovaly do dalších akcí:

- kompletovaly jsme letáky pro charitu a mobilní rozhlas pro občany města (4000 kusů);
- ušily jsme cca 360 ks roušek pro seniory, známé, rodinu a jednu organizaci;
- vyřadily jsme z fondu 1256 publikací, část jsme dezinfikovaly a připravily pro nově zřízenou knihovnu ve městě;
- v knihovně rovněž zpracováváme měsíčník *Zpráva města Brumov-Bylnice* (má rozsah cca 20 stránek), časopis jsme v době nouzového stavu nejen zpracovaly, ale i dvakrát roznesly do všech domácností v Brumově-Bylnici, Sv. Štěpánu a Sidonii;
- pomáhaly jsme při údržbě místního židovského hřbitova;
- připravily jsme nové přednášky pro školy (ZŠ Brumov-Bylnice, ZŠ Nedašov, MŠ Brumov-Bylnice a Sv. Štěpán) a obsáhlou přednášku o Boženě Němcové, kvízy, soutěže...

V tomto roce jsme prvním rokem zahájily Virtuální univerzitu třetího věku. Po třetí přednášce, které se aktivně zúčastnilo 29 seniorů, byl však vyhlášen nouzový stav. Velké zklamání pro naše seniory! Texty všech přednášek jsme jim ale vytiskly a rozvezly, aby mohli doma studovat. A neustále jsme s nimi byly v telefonickém nebo písemném styku.

Čtvrtého května jsme knihovnu opět otevřely. Pro čtenáře jsme zatím k tomuto datu nakoupily knihy za 46 023 korun, zpracovaly je, a tak připravily k půjčování. I když je knihovna fakticky zavřená, knihovnická činnost, která není vidět, pořád funguje. Jsem ráda, že máme pochopení u svého zřizovatele. Vychází nám vstříc – k naší i jeho spokojenosti.

JANA SUROVCOVÁ | knihovna.brumov@cmail.cz

Foto: autorka

Kompletování letáků

VU3V za časů koronaviru

Knihovny jsou hned po obcích nejčastějšími konzultačními středisky Virtuální univerzity 3. věku (VU3V), kterou zřizuje Česká zemědělská univerzita (ČZU), resp. její Provozně ekonomická fakulta. Ne že by šlo o mimořádné množství zapojených knihoven, počítáme je stále spíše v desítkách, takže je to jen zlomek možného, ale lépe když aspoň kape... A proč se o tom zmiňuji v souvislosti se současnou pandemicky proměněnou společenskou situací?

Chci se podělit o své pocity a zkušenosti. Už několik let dělám tutora konzultačního střediska VU3V při Knihovně města Hradce Králové (KMHK). Probíhají zde dva kurzy, které celkově navštěvuje necelých 40 frekventantů – velmi pravidelně a nadšeně. Na doporučení ČZU ovšem i naše konzultační středisko (s lítostí) ukončilo počátkem března pravidelná setkávání v letním semestru a doporučilo svým posluchačům dokončit studium individuálně doma, vyplnit testy a vyčkat informací o případné promoci. Co nastalo?

Semknuté kolektivy obou kurzů se automaticky „přesunuly“ do virtuálního prostoru, kde se „setkávají“: posílají si informace o průběhu studia, úspěšně plněných testech a dalších splněných povinnostech, ale také o tom, jak kdo žije. Přicházejí odkazy na zdroje související s tématem studia, odkazy na naučné i zábavné kvízy pro dobu „domácího vězení“, na zajímavé weby, koncertní vystoupení; přicházejí vlastní i převzaté/sdílené úvahy o současné situaci, jejích příčinách, důsledcích. Podpůrné a optimistické maily, anekdoty a vtipy související se situací, ale i další zprávy, pozitivní hodnocení dosavadního průběhu studia a toho, že KMHK plní funkci konzultačního střediska – zkrátka desítky vzájemných sdělení, ať už celé „třídě“ nebo určitým skupinám. Prostě probíhá „hustá“ virtuální komunikace, občas podpořená individuálními vzájemnými telefonáty zvláště osaměle žijících seniorů, kteří potřebují i slyšet známý lidský hlas... Všemi kontakty prolíná přání a naděje na brzká společná setkání, ale i radost z toho, že vzájemná komunikace může probíhat alespoň takto.

Tato situace – a jsem přesvědčena, že nejsme žádnou výjimkou – zcela podporuje správnost myšlenky zřízení virtuálního prostoru pro seniory při knihovnách; prostoru, kde se mohou v bezpečí „setkávat“ ke společným aktivitám nebo i jen prostému sdílení a popovídání, a to jistě nejen v dobách ohrožení či restrikcí. Zalitovala jsem, že nemáme otevřený společný chat či jiný „předpřipravený“ sofistikovaný prostor, třeba i s možností „vizuální“, že vše probíhá „jen“ formou mailů. Potenciál knihoven v tomto směru např. právě pro tuto – svým způsobem rizikovou – skupinu je mnohem větší, než dosud využíváme či nabízíme. A byl by zcela jistě velmi pozitivně přijat.

Zároveň mne potěšilo, že současná situace také ještě silněji potvrdila, že požadavek VU3V jako minimálního standardu v oblasti vzdělávacích aktivit knihoven pro seniory, který definuje standard Knihovna přátelská k seniorům, je správný.

Apeluji na knihovny, které dosud konzultačními středisky VU3V nejsou nebo ještě váhají: pojdte do toho! VU3V zvládne opravdu každá knihovna a těch, kteří na vaši aktivitu čekají a budou za ni vděční, kterým tak můžete zlepšit kvalitu života, je opravdu hodně.

ZLATA HOUŠKOVÁ | zlata.houskova@gmail.com

Seniorka mladá duchem...

Nad úrodnou moravskou Hanou je jeden kopeček, na kopečku domeček, v tom domečku knihovna. V té knihovně od roku 1985 půjčovala knihy a jinak o duchovní rozhled občanů Pavlovic u Přerova pečovala usměvavá knihovnice Danuše Sklenářová.

Přestože byla již v důchodovém věku, byla velmi schopná a nedělalo jí problém se přizpůsobovat novým změnám. A tak se pozvolna pod jejíma rukama měnila knihovna z obyčejné půjčovny knih na oblíbené kulturní centrum. Svým vystupováním si brzy získala nejen oblibu u čtenářů, ale také našla schopné pomocníky ve vedení obce (především místostarostku), které přesvědčila o nutnosti zmodernizovat současnou knihovnu. Došlo na stavební úpravy, rozšíření stávajících prostor a do knihovny pronikla také informační technika. Paní knihovnice hladce zvládla nejen práci s internetem, ale brzy si oblíbila i výpůjční program CLAVIUS.

Knihovna se postupně stávala oblíbeným místem v obci. Rozběhlo se pořádání výstav vztahujících se k ročním obdobím a svátkům a historii obce. Další výstavy vyplynuly z obdivu k umění místních občanů. Prezentovaly se rukodělné výrobky a ruční ženské práce nebo keramika. Vystavovaly se i fotografie krajiny okolí obce, obrazy amatérského malíře, všechno práce místních občanů. Knihovnice navázala spolupráci s organizacemi v obci: školkou, školou, školní družinou. Pro všechny věkové skupiny dětí dokázala připravit program, který do té doby nikdy nedělala, ale bavilo ji to a těšilo. Vznikaly tak besedy nad knížkami, společné čtení, povídání o historii obce, tvořivé dílničky na různá témata. Sháněla zajímavé hosty pro besedy, někdy z řad místních občanů, jindy přiváděla hosty z daleka – jako třeba spisovatelku Petru Braunovou, básníka Radka Malého, pana Prokeše se svým strojem na knihtisk, loutkoherečku Michaelu Borošovou. Z místních třeba občana-pamětníka, který dětem přibližoval historii obce a její pamětihodnosti. Jindy domluvila zase myslivce, který dětem vyprávěl o péči o les a ochraně zvířat a spoustu jiných zajímavostí. Pro místní pořádala pěší vycházky s poznáváním zajímavých míst v okolí obce, které byly vždy spojené s povídáním, poučením. Takto navštívili dřívější poutní místo, dnes už skoro zapomenuté a opuštěné – studánku zvanou Maria Zell, o kterou pak společně pečovali.

Dveře knihovny byly otevřeny návštěvníkům všech věkových kategorií. Všem pak s oblibou nabízela pověstný knihovnický čaj podle vlastní receptury, dospělým i punč, domácí perník a jiné dobroty. Vše vždy doplněné hlavně milými úsměvy a stále dobrou náladou.

Zvláštní péči věnovala seniorům, obyvatelům Domova Alfrida Skeneho. Pravidelně jezdila s vozíčkem plným knih za těmi, kteří pro svůj věk nebo zdravotní stav nemohli knihovnu navštěvovat sami. Chodila po pokojích v doprovodu mladé paní z ergoterapeutické dílny. Bývalo to v ranních hodinách, kdy klienti byli na pokojích a bylo dost času si s nimi i popovídat. Dokonce

Danuše Sklenářová vytvořila za 33 let z knihovny v obci oblíbené místo pro děti i pro dospělé

D. Sklenářová v Křeslu pro hosta v Domově Alfrida Skeneho pro seniory

v jednom roce byl nejlepším čtenářem vyhlášen právě senior z tohoto domu. Aby nevezla jen knihy, někdy spolu s nimi přivedla i děti. To si pak všichni užili odpoledne při společném čtení a vyprávění. Došlo i na písničky.

Moc hezké bylo setkávání čtenářů Pavlovic a sousedních Radslavic, které navazovalo na přátelské styky obou knihovnic. Společnou akcí těchto dvou knihoven byla třeba vycházka za poznáním historie k blízkému lesíku na pomezí obou obcí, ke kterému se vážou staré strašidelné místní pověsti. Ty pověsti si pak účastníci společně četli v knihovně. Tento výlet do historie zpestřil svým vyprávěním vzpomínek na své dětství pavlovický rodák. Další společnou akcí byla vycházka parkem kolem již zmíněného domova seniorů, dřívějšího zámku barona Skeneho, s vyprávěním o pozoruhodných unikátních stromech. Bylo zajímavé učit se je poznávat a pojmenovat. Tento park v minulosti vysázel baron Skene. Procházku zakončila návštěva jeho hrobky na hřbitově...

Kulturních a knihovnických akcí probíhala spousta a možná by některé v tom množství upadly v zapomenění, kdyby nebylo pečlivého dokumentátora s fotoaparátem, kterým byl vždy ochotný manžel paní knihovnice Jiří Sklenář. Jirka byl knihovnický „funkcionář“. Zastával totiž hned několik důležitých funkcí. Kromě fotografa měl také funkci editora webových stránek knihovny a IT podpory. V případě potřeby se z něho stal i řidič a taxikář. Zaskakoval také při půjčování knih, aby nebyl při bohatém kulturním programu narušen plynulý půjčovní provoz knihovny. Prostě pravá ruka knihovnice.

Tím zdaleka nekončí ani aktivity paní knihovnice. Byla rovněž členkou redakční rady obecních novin *Pavlovické listy*. V každém čísle jste našli její příspěvky o proběhlých akcích knihovny s pozvánkami na další, které se teprve připravovaly.

Pavlovickou knihovnici znají i kolegové z jiných koutů naší země než jen Přerovska, protože se pravidelně účastní *Setkávání knihovníků seniorů* a seminářů pro venkovské knihovny *Co venkovské knihovny umějí a mohou*. Ráda se seznamuje s ostatními knihovnicemi, navazuje nová přátelství, a co je obdivuhodné, vždy si všechny dokáže zapamatovat. Po vítězství pavlovické knihovny v soutěži *Knihovna roku* (2008) se stala spolupřatelkou a hostitelkou setkání v roce 2010. V roce 2012 za svou obětavou práci získala ocenění *Knihovnicka roku Olomouckého kraje*.

Přestože Dana Sklenářová již ukončila svou aktivní knihovnickou činnost, o knihovny se pořád zajímá. Do své knihovny v Pavlovicích pomáhala obci vybrat svou nástupkyni. Po 33 letech „pomyslné žezlo“ předala učitelce základní školy paní Marii Henslové.

LADA VESELÁ | knihovna.radslavice@seznam.cz

Foto: archiv Obecní knihovny Pavlovice u Přerova

Klub SENSEN v Pardubicích

Stáří... Všichni jednou zestárneme. Záleží na každém z nás, jak se s touto životní etapou – schválně nepíši závěrečnou, protože i tady je prostor pro krásné chvílky – vyrovnáme a popereme. Někdo je obklopen přáteli, dětmi, vnoučaty. Někdo je sám. Před několika lety vznikl při Krajské knihovně v Pardubicích Klub SENSEN. Patří tam aktivní senioři (převážně ženy) ve věku od 65 do 93 let, plní zájmu o kulturu, historii, cestování, přírodu, zdravý životní styl a vzdělávání. Dva muži, nazvěme je statečnými, se ženami už roky drží krok. Naše knihovna je otevřená všem.

V průběhu školního roku se pravidelně scházíme v prostorách knihovny, pořádáme besedy, zajímavá čtení. Kromě těchto schůzek spolu trávíme i další čas. Cestujeme, navštěvujeme kulturní památky, divadelní představení. Nebo jen prostě hrajeme karty, deskové hry a povídáme si. V některých se probudil studijní duch a přihlásili se do Virtuální univerzity třetího věku. Biflují se, skládají testy a připravují se na závěrečnou zkoušku. Pokud jim jejich zapálení a elán vydrží, budeme už velmi brzy svědky jejich promoce.

Aktuálně se pokoušíme zdolat kanál La Manche v rámci celorepublikového projektu *Přeplavme svůj La Manche 2020*. Plavou oni, plaveme my. Přidali se k nám děti s rodiči, sportovci. Ti všichni se nám po uveřejnění výzvy rozhodli pomáhat. Máme radost z toho, jak nám uplavané kilometry přibývají. Spojilo se stáří a mládí. Nemusíme být první, třeba budeme poslední. O výsledek nejde. Důležité je, jak my říkáme, „dali jsme to“.

Ne každý má však to štěstí prožít aktivně stáří. Jsou mezi námi i tací, kteří jsou odkázáni na pomoc a zájem druhých. Koho tím myslíme? Senioři, kteří jsou upoutáni na lůžko. Senioři, kteří jsou umístěni ve zdravotnických zařízeních. V předvánočním čase jsme si začali pohrávat s myšlenkou navázání spolupráce s těmito institucemi. Vybrali jsme si Geriatrické centrum Pardubické nemocnice a. s. a LDN v Rybitví. Rozhodli jsme se, že založíme audiotéku

Beseda klubu s Miloněm Čepelkou

zvukových knih a hudebních nosičů. A to se povedlo! Znovu se nám podařilo zapojit širokou veřejnost, a společnými silami tak vznikly dvě různé audiotéky. Našel se i tichý sponzor, který zakoupil sluchátka a přehrávače. K tomu jsme zapůjčili deskové hry a jednou měsíčně tato zařízení navštěvujeme s hudebním programem.

Co nám to přináší? Radost. Myslíte, že je to málo? Přáli bychom vám všem vidět, jak se změní výraz ve tváři a pohled očí apaticky ležící babičky při melodii „Káji Gotta, Pepička Zímy nebo Helenky Vondráčkové“. To za to přeci stojí. I taková je tvář naší knihovny.

MONIKA DOLEŽALOVÁ | m.dolezalova@knihovna-pardubice.cz

Foto: autorka

Před plněním plavecké výzvy

Nové studijní texty pro knihovníky

Začátkem roku 2020 zpřístupnila Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě na své webové stránce Studijní texty pro kurzy profesní kvalifikace Knihovník (vysokoškolská úroveň č. 6). Jde o další nabídku vzdělávacích materiálů vztahujících se k přípravě na zkoušky k typovým pozicím profese Knihovník podle Národní soustavy kvalifikací¹ (dále NSK). Texty ve formátu PDF jsou k dispozici na adrese <https://www.svkos.cz/pro-knihovny/studijni-texty/>.

Vznik a příprava studijních textů

Zpracování studijních textů umožnila finanční podpora Ministerstva kultury v rámci podprogramu VISK 1.² Cílem projektu bylo vytvořit další sadu učebních textů k jednotlivým okruhům hodnotícího standardu každé z vysokoškolských kvalifikací úrovně 6. Projekt probíhal od června do prosince 2019.

Řešitelem projektu byla Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě (dále jen MSVK), která pro spolupráci na zpracování textů oslovila další odborné instituce: Národní knihovnu ČR (NK), Moravskou zemskou knihovnu v Brně (MZK) a významné odborníky v oboru knihovnictví, kteří již mají zkušenosti v oblasti vzdělávání pracovníků knihoven i se psaním odborných textů. Smyslem projektu bylo vytvořit kvalitní studijní texty pouze jednou a nabídnout je k využití odborné knihovnické veřejnosti.

Studijní texty

Studijní texty navazují na jednotlivá kritéria vyžadovaná hodnotícím standardem Národní soustavy kvalifikací pro vysokoškolské pozice (úroveň 6). Vzniklo celkem třicet textů, které komplexně pokrývají odborné knihovnické činnosti. Na každém textu spolupracovali dva lidé – autor a konzultant, který garantoval odbornou úroveň a na závěr zpracovával i posudek textu.

Celkem na přípravě a zpracování textů participovalo 31 autorů a konzultantů.

Současné studijní materiály jsou zpracovány pro tyto profesní kvalifikace:

- Samostatný knihovník akvizitér
- Samostatný knihovník katalogizátor
- Samostatný knihovník metodik
- Samostatný knihovník pracovník správy fondů
- Samostatný knihovník správce digitální knihovny
- Samostatný knihovník v knihovně pro děti
- Samostatný referenční knihovník
- Samostatný systémový knihovník.

Některá z odborných témat navazují na již dříve zpracované studijní texty (úroveň 4 – středškolské pozice). Mnoho témat je pochopitelně zcela nových (například *Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů, Samostatné zajišťování chodů knihovny, Zajištění výkonů regionálních funkcí a také Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory VKIS*).

Na stejné webové stránce může zájemce o další vzdělávání najít také texty již dříve zpracované MZK a Knihovnou Jiřího Mahena (KJM). Díky tomu je k dispozici komplexní seznam materiálů pro přípravu na samostudium a zkoušky podle NSK.

¹ Více informací o NSK <http://www.narodnikvalifikace.cz/vyber-kvalifikace/profesni-kvalifikace/skupiny-oboru-37>

² Projekt nesl název *Tvorba studijních textů pro NSK (profesní kvalifikace knihovník, úroveň 6)*.

Nutno také zmínit, že studijní texty MSVK jsou součástí webové stránky *Studijní pomůcky pro knihovníky*, kterou spravuje Knihovnický institut NK. Na ní zájemci o celoživotní vzdělávání najdou přes 500 pomůcek (učebních textů, prezentací atd.). Web naleznete na adrese <https://studujte.nkp.cz/>.

Příprava na zkoušky NSK

V České republice jsou zatím čtyři autorizované osoby – tedy místa, kde se zájemci mohou nechat vyzkoušet z typové profese knihovník, a to podle zákona č. 179/2006 Sb., o uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zkoušky probíhají ve všech čtyřech institucích, a to v NK ČR v Praze, v MZK v Brně, v MSVK v Ostravě a v KJM v Brně.

V současné době probíhají zkoušky na úrovni středoškolské pozice (úroveň 4). V letošním roce MZK otevírá pilotní ročník kurzu *Samostatný knihovník správce digitální knihovny*. Tím je zahájena výuka i zkoušení vysokoškolských pozic.

Jak se připravit na zkoušku?

Všechny čtyři knihovny každoročně pořádají re-kvalifikační kurzy akreditované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, které slouží jako přípravné kurzy na zkoušku podle NSK. Vzhledem k zájmu a k naplněné kapacitě všech kurzů je zřejmé, že mezi knihovníky je o profesní vzdělávání zájem.

Závěr

Webové stránky MSVK se studijními texty mohou využít knihovníci, příp. studenti knihovnictví nejen pro přípravu na zkoušky podle NSK, ale také k rozšíření svých profesních kompetencí.

Jako nástroj tedy mohou sloužit nejširší odborné veřejnosti. Jejich cílem je zvýšení kvalifikace pracovníků knihoven, a tím i zkvalitnění poskytovaných veřejných knihovnických a informačních služeb s ohledem na zvyšující se požadavky a nároky kladené v dnešní době na pracovníky na odborných knihovnických pozicích.

RADKA KREJČÍ | krejci@svkos.cz

Neušlo nám

Dvanáctý ročník projektu *Kde končí svět*

Klub dětských knihoven SKIP (zastoupený Helenou Šlesingerovou a Kateřinou Pechovou) oznámil, že slavnostní vyvrcholení 12. ročníku projektu *Kde končí svět*, které se mělo konat 2. 6. 2020 v Zrcadlové kapli Klementina v Praze, se z důvodu opatření proti koronaviru v plánovaném termínu bohužel neuskutečnil. Protože ale řada zapojených knihoven v regionech dosud nestihla s dětmi aktivity dokončit, řada aktivit je závislá na spolupráci se školami a neproběhly ani regionální přehlídky, došlo k rozhodnutí, že se projekt nebude rušit. Dojde však k jeho prodloužení do dalšího školního roku s vyvrcholením v červnu 2021. S tématem *Labyrint světa, Komenský a ráj knížek* tak bude možné dále pracovat, rozpracované dodělat, rozšířit a obohatit o nové nápady. O dalším harmonogramu bude knihovnická veřejnost i na stránkách časopisu *Čtenář* včas informována.

Zaznamenal: **–JaC–**

Do čísla přispěli

Bc. Vladimíra Buchtová – Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové ■ **Monika Doležalová** – Krajská knihovna v Pardubicích ■ **Mgr. Lenka Dostálová** – Moravská zemská knihovna v Brně ■ **Mgr. Roman Giebisch, Ph.D.** – Národní knihovna ČR ■ **Mgr. Lenka Hanzlíková** – Městská knihovna v Praze ■ **Mgr. Zlata Houšková** – SKIP ČR ■ **Mgr. Marika Hrubá** – Masarykova univerzita ■ **Mgr. Ondřej Hudeček, Ph.D.** – Městská knihovna v Praze ■ **Mgr. Kateřina Janošíková** – Masarykova veřejná knihovna Vsetín ■ **Mgr. Radka Krejčí** – Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě ■ **Mgr. Hana Matulová** – Knihovna Kořenec ■ **Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D.** – KISK – Masarykova univerzita ■ **Mgr. Michaela Mrázová** – Moravskoslezská vědecká knihovna ■ **Lenka Nehasilová** – Městská knihovna v Praze ■ **Mgr. Vladana Pillerová** – Národní knihovna ČR ■ **Věra Pilná** – Obecní knihovna Trhová Kamenice ■ **PhDr. Vít Richter** – Národní knihovna ČR ■ **Jana Surovcová** – Městská knihovna v Brumově-Bylnici ■ **Milan Valden** – publicista ■ **Lada Veselá** – Obecní knihovna Radslavice ■ **Daniela Wimmerová** – SKIP ČR

Ze zahraničí

Knihovny v Japonsku

Toshokan je japonské slovo pro knihovnu. A knihovny na tom v Japonsku nejsou vůbec špatně. Každé město nad 50 000 obyvatel nějakou musí mít. Japonci mají navíc bohatou síť univerzitních a školních knihoven, které jsou zřizovány ze zákona. A pak tu jsou ještě prefekturní (krajské) knihovny.

V roce 1872 byla zřízena – po vzoru západních kultur – první japonská veřejná knihovna. O deset let později byla založena profesní organizace The Japan Library Association, která zaštiťuje knihovnictví v Japonsku. Knihovní zákon z roku 1950 stanoví, že knihovny jsou placeny z veřejných rozpočtů a mají poskytovat adekvátní informace místním komunitám. V současné době je v Japonsku asi 3500 veřejných knihoven a pracuje v nich 6500 knihovníků.¹

Národní parlamentní knihovna

Hlavní knihovnou v Japonsku je Kokuritsu Kokkai Toshokan (Národní/parlamentní/ knihovna) v Tokiu. Byla zřízena – podle vzoru americké Kongresové knihovny – v roce 1948 zákonem. Její součástí je Tokijská ústřední knihovna, knihovna Kansai-kan (ta sídlí v Kjótu) a mezinárodní knihovna dětské literatury.

Tato knihovna vytváří japonskou národní bibliografii a spravuje i národní konzervační fond. Celkový fond knihovny čítá na 43,5 milionu knihovních jednotek, z toho je více než 11 milionů knih (roční přírůstek asi 200 000 knih), 250 000 titulů seriálů; dále má ve svém fondu mapy, vzácné a staré tisky. Významná je sbírka dokumentů z období šógunátu Tokugawa či lékařské rukopisy z období Edo. Denně obslouží asi 3000 návštěvníků, pracuje zde téměř 900 zaměstnanců a její roční rozpočet činí asi 18,64 bilionu yenu (3,7 miliardy korun).²

Ogijimská knihovna

Během našeho třítýdenního putování po Japonsku na podzim loňského roku jsme navštívili tuto netypickou knihovnu. Nachází se na ostrově Ogijima v oblasti takzvaného vnitřního moře Seto, mezi ostrovy Honshu a Shikoku. V době, kdy jsme toto místo navštívili, zde probíhala výstava moderního umění – *Setouchi Triennale*. Hlavní myšlenkou uměleckého festivalu je znovu přivést život do rybářských vesniček v této části Japonska. Důvod je jednoduchý – mladí se stěhují do velkých měst, tyto vesničky se postupně vyliďňují a chátrají.

Z interiéru ogijimské knihovny

¹ Brief Information on Libraries in Japan. *Japan Library Association* [online]. 2014 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.jla.or.jp/portals/0/html/libraries-e.html>.

² *National Diet Library, Japan* [online]. 2012 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.ndl.go.jp/en/aboutus/index.html>.

Japonský překlad spisu J. A. Komenského Orbis Pictus ve studovně Muzea obrázkových knih

A další možností, jak do této oblasti přinést trochu života, je knihovna. Tu ogijimskou opravili z vlastních zdrojů v roce 2016 místní obyvatelé pod vedením Junko Nukaga-Fukui. Je financována z darů a prodejem drobných předmětů. Ogijima toshokan je krásným příkladem místní komunitní knihovny – provoz zajišťují místní, její využívání je zdarma pro širokou veřejnost.

Všichni si mohou prohlížet knihy, využít internet, posedět v příjemných vnitřních i venkovních zákoutích, případně si dát něco dobrého v knihovním bistro. Obyvatelé Ogijimy a blízkých ostrovů si mohou půjčit jak knihy v pevné vazbě, tak i v měkké, ostatní pouze paperbacky. Členský poplatek v knihovně stojí 100 yenů, což je v přepočtu asi 20 korun.³

Celý příběh o obnově knihovny si můžete přečíst na stránkách Setouchi Artfest.⁴

³ English Information. *Ogijima Library* [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://ogijima-library.or.jp/en/english-information/>.

⁴ Ogijima: Taking Charge of its Own Development. *Art Setouchi* [online]. 14. 9. 2018 [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://setouchi-artfest.jp/en/blog/detail134.html>.

⁵ Karuizawa Picturebook Museum. *Fores of Muse, Karuizawa*. [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <http://museen.org/eng/ehon/>.

Muzeum obrázkových knih

Druhým místem spojeným s knihami, které jsme v Japonsku navštívili, bylo Muzeum obrázkových knih (Ehon-no Mori Bijutsukan) v Karuizawě v prefektuře Nagano. Součástí muzea je i knihovna a studovna dětské literatury.

Areál muzea tvoří několik menších budov, rozestětých v parku. Tři jsou určeny k výstavám, jedna slouží knihovně a další k pořádání různých událostí (oslavy, vernisáže, svatby). Celé muzeum vybudoval v roce 1990 Shinichi Yoshida, jazykovědec zabývající se pohádkami a obrázkovými knihami zejména z Ameriky a Británie. Kolekce obrázkových knih aktuálně čítá 6000 položek v různých jazycích. Naleznete zde originály z celého světa i japonské překlady.

Aktuální výstava se věnuje západním pohádkám a dětským knihám. Je zde možné zhlédnout evropské pohádky (zejména bratří Grimmů) v různém pojetí – ilustrace, knihy, různé varianty a původ příběhů. Pro nás pohádky velice známé, ale pro Japonce to jsou příběhy působící až exoticky.

Na výstavě jsme tak objevili třeba Šípkovou Růženu v češtině a ve studovně obrázkové literatury jsme zase narazili na Komenského v japonštině.⁵

Označení vstupu do Knihovny obrázkových knih

Knihovna Kansai-kan se sídlem v Kjótu

Foto: Wikimedia Commons

Knihovna obrázkových knih

V souvislosti s předchozím muzeem nemůžu nezmínit i soukromou knihovnu obrázkových knih (Picture Books Library) v Iwaki v prefektuře Fukušima. Knihovnu využívají tři školky pro výuku a veřejnosti je přístupná ve velmi omezeném režimu. Interiér je přizpůsoben malým čtenářům.

Samotná stavba je pouze z betonu, dřeva a skla. Stojí na pobřeží, takže některé stěny jsou prosklené s úžasnými výhledy na Tichý oceán. Stěny jsou pokryty regály s dětskými knihami z celého světa, kterých je zde více než 1300.⁶

Yusuharská komunitní knihovna

Jako poslední zmíním krásnou knihovnu v Yusuhaře na ostrově Šikoku v prefektuře Kochi. Byla postavena v roce 2018 podle návrhu architekta

Kumo Kenga (tento architekt navrhl třeba hlavní olympijský stadion v Tokiu pro nadcházející – odložené – olympijské hry).

Knihovně se přezdívá Kumonoue no gyararishōkai – „knihovna nad mraky“ i kvůli tomu, jak je vzdušná a prostorná. Má interiér z přírodních materiálů se zvláštní dřevěnou dekorací stropu, která zvláště při západu slunce vrhá v knihovně zajímavé stíny. Podlahy v patře jsou místy tvořeny sítěmi sloužícími jako odpočinková místa, stejně tak najdeme v knihovně spoustu čtenářských zákoutí i malou kavárnu.

Slovo komunitní nemá knihovna v názvu jenom tak. Stala se totiž důležitým středobodem celého města a opravdu slouží jako místo setkávání.⁷

MICHAELA MRÁZOVÁ | mrazova@svkos.cz

Foto: autorka

⁶ Iwaki Library. Iwaki City [online]. [cit. 2020-03-18]. Dostupné z: <https://kankou-iwaki.or.jp/spot/10061>.

⁷ Yusuhara Community Library [online]. 2018 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://kumonoue-lib.jp/>.

Co pro vás připravujeme...

Věříme,
že zůstanete
našimi čtenáři!

- **Téma – Knihovna ve veřejném prostoru 2**
- **Knihovny v novém**
  - Městská knihovna Veselí nad Moravou
  - L. I. Kahn a knihovna Exeter
  - makerspace
- **Knihovny v malých obcích (Dolní Němčí a Moravany u Brna)**
- **Library advocacy – pomoc zvenčí**
- **seriál Putování ve šlépějích J. A. Komenského**
- **Tomáš Cimrhanzl, první městský knihovník v Plzni**
- **Wikimedia Česká republika**
- **Jak nastartovat komunikaci s uživateli (rozhovor s Martou Zizienovou z knihovny TU v Liberci) a další materiály.**

Library advocacy 2

Co dokážeme sami

V minulém článku (Library advocacy 1: Jak dát našemu snažení strukturu, *Čtenář*, 2020, č. 5, s. 179–181) jsme si představili základní principy library advocacy pohledem různých definic a způsoby, jakými zasahují do prosazování zájmů knihovny. Také jsme si nastínili dva hlavní směry působení, a to od knihovny samotné a od zainteresovaných stran (stakeholderů). V dnešní části si představíme první z těchto způsobů, tzv. frontline advocacy.

Základní princip frontline advocacy

K základním principům frontline advocacy patří každodenní připomínání aktivit a hodnot, které knihovna vytváří. Může se ale také jednat o sdělování konkrétní zprávy nebo problému (American library association – ALA, 2012). Tento typ působení by měl v knihovně zastávat roli primární komunikační strategie, na kterou lze navázat prosazováním zájmů pomocí zainteresovaných stran.

Kdo může v knihovně prosazovat její zájmy

Kompetence pro prosazování zájmů knihoven bývá většinou přisuzována pouze vedoucím pracovníkům. V případě library advocacy se toto úsilí dotýká všech zaměstnaneckých úrovní. Koncept se může stát součástí komunikační strategie jak ředitelů knihoven, tak jejich zaměstnanců. Vedoucí pracovníci si ho mohou osvojit při své komunikaci se zřizovatelem. Ostatní zaměstnanci knihovny mohou principy library advocacy aplikovat do běžné komunikace s uživatelskou komunitou. Pro úspěšnou implementaci tohoto konceptu je vhodné uplatnit celostní přístup (Thompson, 2007), jehož nezbytným předpokladem je definice hodnot, které knihovna vytváří (Vandeburht–Rivera, 2016). Tento přístup dokáže znásobit efektivitu iniciativ, které knihovna vyvíjí.

Širší koncept řízení knihoven

Pro zasazení principů library advocacy do širšího rámce řízení organizace je nezbytná obousměr-

ná komunikace a intenzivní zpětná vazba. Těmto kritériím nejlépe odpovídá *konzultativní* nebo *participativní* styl řízení (Morris–Pavett, 1992). Ke klíčovému aspektům patří motivace a průběžné hodnocení zaměstnanců, které vytvářejí základní předpoklad pro kvalitní poskytování knihovních služeb.

Organizační kultura

Důležitou roli zde sehrává organizační kultura, která má přímý vliv na kvalitu týmové práce (Salánki, 2010). Jedna z definic popisuje organizační kulturu jako *sdílenou filozofii, ideologii, hodnoty, přesvědčení, předpoklady, očekávání, postoje a normy* (Killmann–Saxton–Serpa, 1985). Zjištění vlastní organizační identity umožňuje efektivnější zaměření na dosažení svého cíle (ALA, 2012). Organizační kultura odkazuje na systém hodnot a přání, které jsou sdíleny členy organizace. Toto sdílení by mělo vést k nalezení společného jmenovatele, v jakém se věci interpretují (Sanndwald, 2015). V rámci kvalitní organizační kultury se doporučuje upustit od zavedené organizační struktury a zaměřit se více na týmovou práci. Za důležité se považuje seznamování zaměstnanců s kontextem rozhodovacích procesů, nikoliv pouze s jeho výstupy, např. v oblasti rozpočtových škrťů (Stoffle–Cuillier, 2011). Tento způsob komunikace umožňuje, aby se personál podílel na rozhodovacích procesech, a tak podpořil společné nastavení cílů v rámci instituce (Weng–Ackerman, 2017).

V souvislosti s organizační kulturou se také často klade důraz na taktické myšlení jako na prostředek organizačního růstu a efektivitu. Pomáhá vedoucímu pracovníkovi uvědomit si, jak lze organizační prostředky využít s neefektivnějšími dopady. V praxi to znamená umět odhadnout, kde nejlépe působit, kdy je nejlépe prostředky použít a kdo v dané organizaci nejlépe vyhovuje danému úkolu. Taktické myšlení znamená znát slabosti vlastní organizace i slabosti oponentů (Commito–Zabriskie–Geraci, 2012).

Udržování vztahů se zřizovatelem

Důležitou součástí efektivního prosazování zájmů je dlouhodobé udržování vztahů se zřizovatelem. Knihovnám se doporučuje, aby kromě pravidelného informování zřizovatele o svých aktivitách udržovaly i vztahy neformálního charakteru (ALA, 2012). Tomuto komunikačnímu aspektu se věnuje i směrnice IFLA, která v rámci svých metodických pokynů doporučuje pravidelné setkávání se zřizovatelem za účelem zhodnocení služeb knihovny, plánů jejího dalšího rozvoje nebo zhodnocení dosažených výsledků a možných překážek (IFLA, 2012).

Efektivní potenciál má i zapojení zastupitelů do významných aktivit, jako jsou např. otevření nové pobočky knihovny, zavedení určité služby, zpřístupnění veřejného internetu, nové sbírky nebo vyhlášení kampaně na získání finančních prostředků (IFLA, 2012). Při prosazování zájmů knihovny sehrává komunikační strategie se zřizovatelem důležitou roli, protože může významně ovlivnit rozhodovací proces (Xu Hong, 1996).

Použití library advocacy v běžné knihovnické praxi

Každodenní obhajování zájmů knihovny se nejvíce týká zaměstnanců knihoven, kteří přijdou do kontaktu s uživateli. Tito zaměstnanci knihovny před uživatelskou komunitou reprezentují nejčastěji. Mohou tak snadno ovlivnit způsob, jakým o ní uživatelé smýšlejí. Tím, že jsou jim nejbližší, mohou také nejlépe zjistit, jak komunita knihovnu vnímá, a informovat je o hodnotách i potřebách knihovny prostřednictvím neformálního, přirozeného vztahu (ALA, 2018). V rámci neformální komunikace může docházet k intenzivnímu doporučování služeb knihovny – lze tak

zároveň zjistit, jak nejlépe může být knihovna uživatelům nápomocná (ALA, 2012).

Zástupci knihovny musí často zodpovídat ne příliš přívětivé dotazy. S námitkami nemusí být vždy konfrontováno pouze vedení knihovny, ale i řadoví zaměstnanci, proto je žádoucí, aby se všichni zaměstnanci knihovny uměli v problematice alespoň částečně orientovat (ALA, 2018)

Všichni pracovníci knihovny obhajují její zájmy

Obr.: autorka

Praktická doporučení

V rámci aplikace do praxe je doporučeno držet se vybraných zásad, ke kterým patří např. pravidelné informování zaměstnanců knihovny o problémech, které jejich vedoucí řeší se zřizovatelem. Vhodné je také, aby si zaměstnanci osvojili přehled o podmínkách, ve kterých knihovna funguje, včetně toho, k jakým změnám v poslední době došlo a co bylo příčinou těchto změn. Na základě těchto faktů mohou zaměstnanci definovat stručný vzkaz pro uživatele, který bude vystihovat poselství knihovny. Při formulaci takového vzkazu je dobré si uvědomit, že to, co je samozřejmostí pro knihovnu, nemusí být zřetelné pro ostatní. K osvojení komunikačních dovedností zaměstnanců je vhodné klást si otázky typu: Jaké priority má váš zřizovatel? Jaká je komunita, které sloužíte? Shodují se její zájmy s nabídkou služeb vaší knihovny? (ALA, 2012).

Pomocným nástrojem může být také SWOT analýza. Vedoucím knihoven lze doporučit, aby ji vypracovali společně se svými zaměstnanci, kteří tak mohou získat větší povědomí o tom, jaké má jejich knihovna silné a slabé stránky, ale také s jakými příležitostmi a hrozbami se může potkat.

Pozvánka do kurzu

Na závěr mi dovoďte, abych vás také pozvala do e-learningového kurzu *Úvod do library advocacy pro veřejné knihovny*, který jsme připravili ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou

Plzeňského kraje za finanční podpory Ministerstva kultury, programu VISK 2: Mimoškolní vzdělávání knihovníků. Tento kurz můžete navštívit na portálu kurzy.knihovna.cz.

MARIKA HRUBÁ | hruba@fss.muni.cz

POUŽITÉ ZDROJE:

- American library association. *Frontline Advocacy for Academic Libraries* [online]. Chicago: ALA, 2018 [cit. 2018-04-19]. Dostupné z: http://www.ala.org/advocacy/advleg/advocacyuniversity/frontline_advocacy/frontline_academic.
- COMITO, Lauren, Christian ZABRISKIE a Aliqae GERACI. *Grassroots Library Advocacy* [online]. 1. Chicago: ALA Editions, 2012 [cit. 2018-01-25]. ISBN 978-08-38911341. Dostupné z: <http://ezproxy.muni.cz/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=nlebk&AN=563838&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- KILMANN, Ralph H., Mary J. SEXTON a Roy SERPA. *Gaining control of the corporate culture*. London: Jossey-Bass, 1985. 502 s. ISBN 978-08-75896663
- MORRIS, Tom a Cynthia M. PAVETT. Management Style and Productivity in Two Cultures. *Journal of International Business Studies* [online]. 1992, 23(1), 169–179 [cit. 2018-02-23]. ISSN 00472506. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/154889?seq=1#page_scan_tab_contents.
- SALÁNKI, Valeria. Organizational Culture and Communication in the Library: a Study on Organizational Culture in the Lucian Blaga Central University Library Cluj. *Philobiblon: Transylvanian Journal of Multidisciplinary Research in Humanities* [online]. 2010, 15, 455–523 [cit. 2018-01-25]. ISSN 12247448. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=lls&AN=59357985&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- SANNWALD, William W. Understanding organizational culture. *Library Administration* [online]. 2000, 14(1), 8–14 [cit. 2018-02-23]. ISSN 08884463. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=lls&AN=502860272&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- STOFFLE, Carla J. a Cheryl CUILLIER. From Surviving to Thriving. *Journal of Library Administration* [online]. 2011, 51(1), 130–154 [cit. 2018-01-25]. ISSN 01930826. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=lls&AN=503008651&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- THOMPSON, J. Michael. Building our presence on campus: the University Libraries Section's (ULS) groups address advocacy and leadership issues at the ALA Midwinter Meeting. *College* [online]. 2007, 68(5), 294–297 [cit. 2018-01-25]. ISSN 00990086. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=asu&AN=502915371&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- VANDEBURGT, Melissa Minds a Kaleena RIVERA. Effective Communication to Aid Collaboration for Digital Collections: a Case Study at Florida Gulf Coast University Library. *New Review of Academic Librarianship* [online]. 2016, 22(2/3), 257–267 [cit. 2018-01-25]. DOI: 10.1080/13614533.2016.1156001. ISSN 13614533. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=lxh&AN=117923255&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- WENG, Cathy a Erin ACKERMAN. Towards Sustainable Partnership: Examining Cross Perceptions of Public and Technical Services Academic Librarians. *Library Resources* [online]. 2017, 61(4), 198–211 [cit. 2018-01-25]. ISSN 00242527. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=lls&AN=125738293&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.
- XU HONG. Type and level of position in academic libraries related to communication behavior. *Journal of Academic Librarianship* [online]. 1996, 22, 257–266 [cit. 2018-01-25]. ISSN 00991333. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,uid&db=lls&AN=502856873&lang=cs&site=eds-live&scope=site>.

Neušlo nám

Aby čtení bavilo

Web knihytrhochujinak.cz se zaměřuje na povinnou literaturu nejen pro střední školy. Přináší studentům interpretace literárních děl a obsahy psané formou příběhu, informace o důležitých milnicích ze života autorů těchto děl a vlastní básně a ilustrace inspirované zmíněnými díly. Připravily Gabriela Koukalová (ilustrace), bývalá reprezentantka v běhu na lyžích, a Petra Čiháková (básně/příběhy) ve spolupráci s Vysokou školou kreativní komunikace.

Zaznamenal: –JAC–

Knihovny v malých obcích

Knihovna je životem obce...

První knihovna fungovala v obci Tehov v místě současné školy a byla její součástí. V roce 1940 se poprvé přestěhovala do místní kempelky, pozdějšího místního národního výboru. V roce 1976 došlo opět k přestěhování do školy. V roce 2011 proběhlo naposledy, a to do budovy obecního úřadu, kde působí i dnes. Již více než dva roky funguje ve zrekonstruovaných prostorách, a navíc k sobě přibrala komunitní centrum (KC).

Byla jedna knihovna se staženými roletami v okně. Na policích stály knihy jako vojáci a marně čekaly na to, až si pro ně někdo přijde a vypůjčí si je... Až v roce 2017 se zaskvěla v novém nejen knihovna, ale rozsvítila se celá návěs. Ožila a znovu otevřela prostor, který je na tehovské návsi v tuto chvíli dominantou hned za budovou školy. Jak se to vše stalo a jak vlastně může fungovat taková malá vesnická knihovna? Na to vše jsem se ptala knihovnice – paní **Ivany Šotkovské**. Tvoříme spolu tandem, který se již dva roky snaží knihovnu a KC vést dál.

Když se knihovna s komunitním centrem v roce 2017 otevřela, kolik čtenářů přivítala?

Provoz se rozjžděl zvolna a dá se říct, že se stále učíme, ale poslání tohoto prostoru se, myslím, naplňuje. Knihovnu využívají především čtenáři vítající časté obměny knih, které zajišťujeme díky výměnnému fondu z knihoven z Benešova a Říčan. Je skvělé, že knihy, které se objeví na pultech knihkupectví, můžeme mít během chvíle i u nás, to je základ, proč se přerod knihovny povedl. Těší nás, že přibýlo mnoho nových, velkých i malých čtenářů. A všichni především uvítali, že máme otevřeno každý pracovní den.

Znamená to, že původní otevírací doba knihovny byla tím hlavním problémem?

Dá se to tak říci a je fakt, že hlavně kvůli školákům máme otevírací dobu knihovny a KC po čtyři dny v týdnu od dvou do půl šesté, což vítají i čtenáři vracející se ze zaměstnání. V pátek máme otevřeno dopoledne, což zase více vyhovuje se-

Foto: Ivana Šotkovská

niorům, kteří si jdou např. nakoupit na víkend do zdejšího obchodu naproti knihovně.

Určitě také prospělo, že na návsi je vlastně otevřena nejen knihovna pro čtenáře, ale i místo, kde si lidé mohou posedět, ohřát dítěti přesnídávku, vypít kávu, čaj nebo si jen hrát se svými dětmi na koberci. Drobotina zde může kreativně tvořit a při pěkném počasí si mají děti možnost pohrát venku na přilehlém dvorku s pískovištěm. Senioři si tu mohou nejen posedět, dát si čaj a vyhledat informace na internetu, ale také jim můžeme pomoci s objednávkou k lékaři či najít autobusový nebo vlakový spoj a podobně.

Sdíleli všichni obyvatelé Tehova nadšení z nové knihovny a komunitního centra?

Škarohlídů nebylo tolik, aby se prostor v novém neotevřel, byť některé hlasy to možná zpočátku viděly jinak. Asi nejhůře občané nesli, že některé knihy byly vystěhovány, prostor nově zrekonstruován a hodně se zmenšil vlastní knihovní fond, který nabízíme. Bohužel, knihy byly již notně zastaralé a ve špatném stavu. Část fondu jsme si samozřejmě nechali, protože dobrou knihu lze číst stále, to ví každý čtenář.

A co se děje v knihovně mimo půjčování knížek?

Každé středeční dopoledne je tu otevřeno mateřské centrum pro nejmenší děti. *Klub Tehovůček* nabízí zábavu a program malým i podporu maminkám, rozhodně může přijít i babička s vnoučkem. Tehovský kulturní spolek tu zase ve večerních hodinách pořádá *Tvořivé kurzy pro dospělé*. Tento komunitní prostor jsme už několikrát využili i pro výuku žáků, když ještě nebyla dokončena modernizace školy, nebo tu prostor posloužil jako azyl lesní družině za špatného počasí.

Vzniklo zde již nepřeberné množství děl vyrobených různými technikami: košíky pletené z pedigu, podnosy zdobené technikou decoupage, velikonoční kraslice, vizovické pečivo či figurky z kukuřičného šustí, růžičky na masopust, Morana nebo ozdobně zabalené dárečky. Rukodělná činnost je tu pro děti připravena každý den. Je zdarma a chystám ji opravdu ráda, když vidím, jak se děti s radostí zapojují. Myslím, že rodiče si již zvykli, že mohou dítě při vyzvednutí ze školy či školky vzít do knihovny, něco si vytvořit, sami si odpočinout a dát si kávu. Školáci chodí rádi i samotní, jdou tvořit, číst si nebo vypracovat referát a největší motivací pro ně je možnost vystavit svůj výtvar do okna knihovny. Jdou kolem domů ze školy a mohou ukázat, jak moc se jim to povedlo.

Vím, že se tu konají nejen setkání pro děti...

Ano, konají se tady přednášky na zajímavá témata (například o bezodpadovém hospodářství), různá spolková setkání (třeba včelařů), scházejí se tady zastupitelé nebo zde probíhá večerní setkávání dospělých nad vzpomínkami z cest. Vzniklo prostředí, které je příjemné, přívětivé, a jsme rádi, že se spolkový život v obci podpořil i tímto místem.

Kde stále čerpáš inspiraci?

Všude kolem sebe a samozřejmě, že se nechávám inspirovat i dětskými knihami a venkovským životem. Nedám dopustit na inspiraci výtvarnicí a spisovatelkou paní Kamilou Skopovou, která nejenže patří již mnoho let mezi mé dobré přátele, ale především je mou velkou učitelkou. Právě ona mne naučila, že pracovitost či kreativita nechybí žádnému dítěti, a při každodenní ru-

kodělné činnosti se to rychle ukáže. V prosinci 2017 jsme se s dětmi zúčastnili soutěže *O nejkrásnější vánoční dekoraci*, pořádanou Ladovým krajem. Děti vyráběly tradiční ozdoby z perníku, slámy, vizovického pečiva, včelího vosku, ořechů a jablek. Společně jsme pak nazdobili staročeský stromeček a fotku odeslali do soutěže. V únoru 2018 za svá díla děti převzaly knižní odměny z rukou starosty Říčan. Velký stromeček s vlastnoručně vyrobenými ozdobami máme vlastně v centru každý rok a děti se už na něj pravidelně těší.

To není jediná soutěž, do které jste s dětmi přispěli a které se zúčastňujete pravidelně...

Zúčastnili jsme se také facebookové soutěže *O nejlepší knihovnu* a zapojili se s místní základní školou do *Noci s Andersenem*, dále do výtvarné soutěže *Krajem Josefa Lady* a chystali jsme se na účast v další výtvarné soutěži *Božena Němcová očima dětí*. Na tu již vzhledem k opatřením vlády kvůli koronaviru a uzavření knihoven nedošlo, stejně jako na předání výrobků do soutěže a na výstavu *Řemesla Polabí XIII.* v Čelákovicích. Tak jsme krásnými kraslicemi, zdobenými perníky i velikonočním vrkočem potěšili kolemjdoucí alespoň vystavením v okně knihovny.

Kterou rukodělnou činnost děti milují nejvíce?

Děti zatím bavilo všechno, co jsem pro ně připravila, ale asi největší ohlas měla výroba letadel z dřevěných špachtlí a količků na prádlo. Tomuto kouzlu propadla i děvčata a vznikla opravdu krásná díla!

Ivo, vím o tobě, že nejsi jen knihovnicí, ale i současnou kronikářkou obce Tehov. Našla jsi prostor, jak obě funkce kombinovat?

Připravila jsem pro tehovské pátáky besedu nad obecními kronikami. Děti se nejen dozvěděly něco z naší tehovské historie, ale také co kronikářská práce vlastně obnáší a proč je důležitá. Protože měly možnost si kroniky prohlédnout, vím, že je nejvíce nadchl starý rukopis a také to, že na památku této pro ně nevšední události mohly zvěčnit své podpisy na arch, který se bude později v rámci kroniky archiovat. Už vědí, že i ony jsou součástí historie.

Daří se nalákat nové návštěvníky centra i jinak než knihami? A jak to děláš, že máme i čtenáře z jiných vesnic?

Čas od času náš knihovni prostor „vyzdobíme“ nějakou výstavou, kterou navštěvuje nejen řada čtenářů a ostatních uživatelů KC, ale také zveme místní školu a školku, pro které připravujeme vždy na dané téma přednášku spojenou s rukodělnou činností. V roce 2017 jsme předvánoční čas věnovali našemu slavnému krajanovi Josefu Ladovi. V prosinci 2018 jsme připravili výstavu *Vaříme a pečeme, dříve a dnes*, kde jsme představili především mnoho kuchařských knih z různých období historie, protože i strava vypovídá o historii naší země. Na jaře 2019 jsme se zase sešli nad velikonočními zvyky a seznámili se s možnými staročeskými i novodobými způsoby zdobení kraslic. Loni v květnu jsme se zapojili do celorepublikové akce *Sousedský týden* a uspořádali náš první *Sousedský den*. Celý komunitní prostor byl vyzdoben díly tehovských amatérských malířek/malířů a fotografek. Zároveň probíhala soutěž o nejlukratnější moučník z kynutého těsta. Protože se podařilo zkombinovat pro každého něco, byla návštěvnost opravdu velká, každý si tu našel to své. Bohužel, současná situace pokračování této milé akce trochu oddálila, ale už přemýšlíme, jak zpestřit sousedský den další. Jen už víme, že pro naše pekařky musíme lépe zvolit přesný termín akce. Když chtěly mít koláče nejčerstvější, zadělávaly těsto už ve tři ráno! Při poslední tehovské pouti u nás v KC byla instalována putovní výstava – *100 let včelařství v Čechách*, děti měly možnost si rozebrať cvičný úl, zeptat se na věci, které je na včelách fascinují, před knihovnou se mohly podívat přímo na život v úlu, který nám zapůjčila místní organizace včelařů. A dospělí zase mohli ochutnat dobrou medovinu. To vše je asi správná cesta, protože tu si pak na akci najdou dospělí nejen s dětmi, ale sejdeme se tu prakticky všichni.

Můžeme prozradit i nějaké naše další plány...

Na webových stránkách obce lze v záložce knihovny vždy zjistit otevírací dobu, program tvoření a hlavně, co právě plánujeme. Rodiče tu nejčastěji hledají fotografie z tvoření, kde mohou najít své děti. Pravdou je, že při fotografování na akcích nám právě GDPR situaci nijak neusnadňuje. Knihovnu stále vylepšujeme, přidali jsme

nové regály na knihy, pracujeme na spuštění nových samostatných webových stránek knihovny, kde bude k dispozici on-line katalog. Uvažujeme o facebookovém profilu, plánů máme stále hodně. Měli jsme již rozpracované další květnové setkání dětí a seniorů při příležitosti 75. výročí konce druhé světové války... Další akce se nám už rodí v hlavách!

Které knihy se v Tehově půjčují nejvíce?

U dětí je největší zájem o tzv. první a druhé čtení, příběhy o zvířatech a knihy naučné. Teď u nás zrovna probíhá soutěž o nejlepšího dětského čtenáře, takže máme velký nárůst především mezi čtenáři na prvním stupni základní školy. Ti nejzdatnější již mají načteny i desítky knih, to nás opravdu těší, protože to svědčí o tom, že příběhy na papíře nejsou překonané. V oddělení pro dospělé je nyní největší zájem o kriminální příběhy a historické romány, ale umíme uspokojit i konkrétní a specifické představy. Třeba víme, že tu máme čtenářku, která upřednostňuje knihu, která má vždy více než 500 stránek. Na ni myslíme, když knihy vybíráme či je objednávané.

V říjnu jsme obě získaly titul Středočeský Kramerius 2019 pro neprofesionální knihovníky. Co to znamenalo pro tebe osobně, Ivo?

Potěšilo to moc obě a dokázalo nám to, že dvouletá práce Obecní knihovny Tehov v novém uspořádání a nově zřízeného KC není určitě marná. Naše poděkování patřilo nejen všem, kteří nás nominovali a schválili, ale také zastupitelstvu naší obce za jeho podporu a vstřícnost ke knihovně a také našim čtenářům a uživatelům, bez kterých bychom tam také jistě nestáli. Knihovna s KC se stala opravdovým zázemím obce a my jsme tomu moc rádi.

A teď to obrátím (Ivana Šotkovská): Co tohle ocenění znamenalo pro tebe, Věro?

Byla jsem ráda, že se opravdu náves v obci změnila, a to nejen pro naše čtenáře a obyvatele. Změnilo se i uvažování o tom, co nás spojuje. Je milé, že si toho všimlo i vedení naší knihovny v Benešově a že nás podpořilo i tím, že nás už navrhlo na tuto cenu. Věřím, že celá přeměna měla smysl, že se najde nová generace dětských čtenářů, kteří si jednou rádi vzpomenou, jak chodili do „své“ knihovny.

VĚRA PILNÁ | pilna.vera@gmail.com

Místní knihovna Kořenec – putování až na konec kraje

Až na severní cíp Jihomoravského kraje v okrese Blansko, do malé vesnice na Boskovicku s názvem Kořenec, putovala koncem minulého roku dvě prestižní ocenění nesoucí název Komunitní knihovna Jihomoravského kraje. Cena je to mladá, udělovaná teprve druhým rokem, ale už jakoby si v myslech knihovníků vybudovala své nezastupitelné místo. Reflektuje totiž dlouhodobou změnu směřování knihoven – míst naplněných nejen krásnou literaturou a láskou ke knihám, ale i vztahem k lidem, čtenářům i celé komunitě obce.

Posun knihoven k ideálu kulturních center míst, ve kterých působí, je právě předmětem zájmu knihovnické veřejnosti a tato změna se již po delší čas dotýká nejen velkých městských knihoven, ale čím dál častěji i malých venkovských míst setkávání.

Cena Komunitní knihovna Jihomoravského kraje

Listopadové chladné počasí ohlašuje příchod konce roku a s ním také bilancování v jednotlivých sférách lidského konání. V rámci reflexe celoroční práce v knihovnách Jihomoravského kraje se každoročně koná slavnostní setkání knihovníků, při kterém je prostor pro inspiraci, sdílení zkušeností a ocenění povedené práce. Od roku 2018 je součástí tohoto setkání rovněž vyhlášení výsledků komunitní soutěže, do níž hlásí svou knihovnu její zřizovatel.

Přihlášené knihovny jsou podle velikosti rozděleny do šesti kategorií a z nich na základě mnoha kritérií vybírá odborná komise složená ze zástupců krajských metodiků, Krajského úřadu Jihomoravského kraje a Moravské zemské knihovny vítěze v každé kategorii. Za rok 2019 se ocenění dočkaly Místní knihovna Kořenec, Místní knihovna Vedrovice, Městská knihovna Jevišovice, Městská knihovna Pohořelice, Městská knihovna Moravský Krumlov a Městská knihovna Kyjov. Bylo velmi inspirující vidět tolik různorodých aktivit přitahujících velké množství čtenářů i nečtenářů do knihoven. Všechny knihovny zapojené do této soutěže ukázaly to nejlepší ze své práce a společným prvkem všech příspěvků byl obraz knihovny jako místa spojujícího různé typy lidí i místní sdružení a organizace.

Foto: archiv Místní knihovny Kořenec

Pohled do knihovny Kořenec

Směřování knihovny v Kořenci
I knihovna v Kořenci se před několika lety rozhodla jít cestou komunitního setkávání. Nabízí ve svých prostorách zázemí různým akcím pro

děti i dospělé. Důležitým krokem ke komunitnímu směřování byly hned tři etapy rekonstrukce původního prostoru knihovny, které se uskutečnily díky dotačnímu titulu vyhlášenému opakovaně Jihomoravským krajem *DT 5 Obecní knihovny* a velké podpoře vedení obce v čele se starostou panem Miroslavem Zemánkem. Po celkové rekonstrukci se tak zrodila moderně vybavená a k návštěvě zvoucí knihovna s dvěma oddělenými místnostmi a sociálním zázemím. Technické vybavení, pořízené také z dotace Ministerstva kultury VISK 3, umožňuje pořádat v knihovně i náročnější semináře a workshopy pro veřejnost.

Ale zde se již dostáváme k dalším kritériím či činnostem, která byla předmětem hodnocení odborné komise v soutěži. K těm patřil nejen celkový vizuál knihovny, ale také počet pořádaných akcí a spolupráce s ostatními spolky a dobrovolníky z řad obce. V tomto směru má knihovna v Kořenci co nabídnout nejen svým čtenářům, ale také zájemcům z širšího okolí. Z pořádaných akcí můžeme zmínit čtenářské besedy, různorodé vzdělávací semináře (od trénování paměti po prakticky zaměřený kurz řezu stromů), rukořadné a výtvarné workshopy (pletení z pedigu i vrbového proutí, kurz paličkování i tematické

květinové vazby). Velkou metodickou pomocí jsou v tomto směru rady okresní metodičky regionu Blansko paní Heleny Jalové i celého boskovického týmu.

Knihovna se snaží přitáhnout nejen ke knihám také dětské čtenáře, kterým je určen pravidelný kroužek „Pátečnicků“, akce v rámci projektů *Noc s Andersenem* a *Jižní Morava čte* nebo spoluprádání „přívěsnického“ tábora na Kořenci ve spolupráci s ekologickým centrem Lipka, zastoupeným paní Vladkou Kolářovou. Po celou dobu je pro knihovnu důležitá dobrovolnická práce – jak knihovnice, tak ochotných lidí z celé vesnice, kteří přispívají každý svým umem k jednotlivým akcím. Vzniká tak společenství lidí, kteří mají společný cíl: udělat něco dobrého pro společenství či, chcete-li, komunitu celé obce. A je jedno, zda jsou to tetičky, které upečou koláč na akci, nebo místní řezbář, který vyřeže sošku kmenového zvířete na tábor s tématem pravěku. Každý přispíváme tím, co umíme a čím můžeme obohatit ostatní. A v tom je zřejmě kouzlo komunitní knihovny v Kořenci, která vás zve srdečně k návštěvě.

HANA MATULOVÁ | matulovahanka@gmail.com

Neušlo nám

Nové číslo *Malého tvořivce* – Léto 2020

Klub tvořivých knihovníků SKIP vydal další číslo elektronického časopisu *Malý tvořivec* (viz reprodukce titulního listu). Podle sdělení předsedkyně Klubu Aleny Volkové Balvínové a šéfredaktorky časopisu Andrey Beranové bylo v době koronavirové pandemie jejich cílem číslo zveřejnit co nejdříve, aby se mohly děti lépe zabavit. Časopis, který vychází dvakrát ročně a tematicky je věnován různým ročním obdobím, je dárkem pro předškolní děti i pro děti z nižších školních tříd, které chodí do knihovny. Snaží se zábavnou formou podpořit jejich tvořivost. Jednotlivá čísla jsou ke stažení ve formátu pdf na webu Klubu tvořivých knihovníků SKIP a naleznete je na adrese: <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/klub-tvorivych-knihovniku/maly-tvorivec>. Knihovny mohou jednotlivé stránky libovolně tisknout a kopírovat pro účely různých akcí, pořádaných zvláště v dětských odděleních knihoven, i pro jednotlivé malé čtenáře. Redakce doporučuje knihovnám použít běžnou plastovou nasazovací hřbetní lištu, aby listy držely u sebe a daly se v případě potřeby rychle rozpojit.

Zaznamenal: –JAC–

„deFacto workshop“ zvítězil v soutěži organizace Public Libraries 2030

Počátkem února letošního roku ke mně doputovala výzva k zapojení do soutěže pořádané knihovnickou organizací Public Libraries 2030 ve spolupráci s jejich partnerskou společností News Guard. Soutěž byla zaměřena na knihovnické projekty, které se v roce 2019 věnovaly oblasti mediálního vzdělávání. Přihlásit se mohla jakákoliv knihovna z evropského kontinentu. Vzhledem k tomu, že Městská knihovna v Praze (MKP) během roku 2019 vyvinula a otestovala svůj „deFacto workshop“ mediálního vzdělávání, do soutěže jsme se přihlásili. Přesně v den, kdy vláda České republiky svým usnesením rozhodla mj. o uzavření knihoven, nám bylo oznámeno, že jsme soutěž vyhráli a získáváme odměnu 500 amerických dolarů.

Boj s dezinformacemi

Vítězný „deFacto workshop“ vznikl jako výsledek dlouhodobějšího úsilí naší knihovny bojovat s rostoucím počtem lží, manipulací a cílených dezinformací ve veřejném prostoru. Již v lednu 2018 se na půdě MKP ustavil tým lidí, jehož úkolem bylo iniciovat společnou odpověď českých knihoven právě na tyto výzvy, které lze bez přehánění označit za nový typ rakoviny, postihující naši společnost. V průběhu více než dvou let se na této aktivitě v rámci naší knihovny podílely různé početné skupiny zaměstnanců. Výsledná podoba vítězného workshopu je pak dílem autora tohoto textu a kolegyně Dity Lánské.

Takřka od samého počátku spolupracujeme s Katedrou informačních studií a knihovnictví (KISK) Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v rámci jejich projektu *Sociální inovace v knihovnách*. Na začátku ale nebylo jasné, jakou cestou se nakonec v boji s dezinformacemi vydáme. Právě díky pomoci KISK byly v krátkém čase zmapovány potřeby a očekávání knihovnic a knihovníků i zamýšlených cílových skupin. Dozvěděli jsme se, že bude nejhodnější zaměřit se na oblast mediálního vzdělávání, v níž si ale mnozí knihovníci a knihovnice nejsou sami příliš jistí.

Setkali jsme se zástupci několika již fungujících iniciativ, které informace ověřují či ověřování vyučují a mají již zpracované metodiky. Zjistili jsme ale, že tyto metodiky nevyhovují našim potřebám a očekáváním. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli vypracovat metodiku vlastní. Spojili jsme síly s edukačním designérem Braňo Frkem a během několika týdnů jsme vytvořili a otestovali devadesátiminutový workshop pro mládež a sepsali i jeho metodiku. Konkrétně jsme se zaměřili na žáky druhého stupně základních škol a na studující středních škol.

Testování metodiky

Testování probíhalo ve spolupráci s několika pražskými školami, jejichž vyučující se uvolili nabídnout své žáky/studenty jako „pokusné králiky“. Vzhledem k tomu, že si po celou dobu sbíráme anonymní zpětnou vazbu od účastníků, víme, že i první workshopy, při kterých jsme si zkusili jejich vhodnou formu a obsah, byly hodnoceny relativně pozitivně a většina žáků/studentů je vnímala jako přínosné.

Od samého počátku práce na metodice jsme si kladli za cíl, aby byla zpřístupněna takovým způsobem, že si ji budou moci kolegové a kolegyně převzít bez naší přímé pomoci. V tom nám

Prezentace metodiky v Knihovně Antonína Švehly v Praze, prosinec 2019

Foto: Lenka Langová

Vlevo: Workshop v Ústřední knihovně MKP, leden 2020

Foto: Dita Lánská

nakonec velmi pomohly knihovnice ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, které se rozhodly workshop otestovat. Pomoc nám navíc přislíbily ještě v době, kdy metodika neexistovala. Test přenosu metodiky nakonec proběhl úspěšně. Workshop deFacto, který si kolegyně upravily podle svých potřeb, tak dnes najdete v nabídce jejich vzdělávacích lekcí pro školy.

Na základě získaných zpětných vazeb od účastníků, učitelů i knihovníků jsme lekcí v létě loňského roku upravili a její výslednou podobu pak představili v rámci konference *Knihovny současnosti 2019*. V aktuálním školním roce jsme v MKP uspořádali necelou dvacítku workshopů pro zhruba čtyři stovky žáků a studentů.

Mobilní telefon jako pracovní nástroj

Co je pro naše workshopy typické a co na nich účastníci oceňují? Jako pracovní nástroje jsme zvolili mobilní telefony, které jsou dnes pro mládež primárním nástrojem, skrze nějž vstupuje do prostředí internetu a kde spravuje své účty na sociálních sítích. Účastníci si tak mohli vše ověřovat za pomoci technologie, která jim byla důvěrně známá. Díky vlastním mobilním telefonům a stabilní Wi-Fi v knihovně bylo navíc možno využívat aplikace pro interaktivní hlasování a kvízy.

Během workshopu žáky a studenty neučíme ani tak „správné“ techniky ověřování, jako se jim spíše snažíme vysvětlit, kdy informace ověřovat – především, když chtějí nějaký obsah dále sdílet. Na konkrétních příkladech ukazujeme, jak je při

ověřování limituje jejich vlastní netrpělivost a že by neměli podléhat emočně vypjatým sdělením. Právě ta totiž mohou být záměrně či nezáměrně šířenými manipulacemi nebo dezinformacemi. Součástí workshopu je i reálný příběh kyberšikany, na jehož základě rozebíráme sdílení osobních (intimních) informací na internetu, a ukázka fenoménu tzv. deepfake videí. Opakovaně jsme si potvrdili, že fenomén těchto – zjednodušeně řečeno – počítačově vytvořených videí, která předstírají, že v nich vystupují konkrétní osoby, stále není u dané věkové skupiny dobře znám. Přičemž právě deepfake videa mohou již v blízké budoucnosti představovat vážnou výzvu pro každého z nás.

Tyto aspekty našeho workshopu výslovně zdůraznila i porota v soutěži o cenu knihovnické organizace Public Libraries 2030. Především však ocenila proces vzniku metodiky našeho workshopu, na kterém se podílely školy, univerzita a edukační designér, a také vyzdvihla skutečnost, že o metodiku mají zájem i další knihovny v České republice. Organizace Public Libraries 2030 podle svého vyjádření věří, že v českých knihovnách bude přibývat „deFacto workshopů“ i jiných iniciativ zaměřených na oblast mediálního vzdělávání.

Pokud vás tedy náš workshop zaujal a rádi byste si jej vyzkoušeli i ve své knihovně, neváhejte nás kontaktovat na emailové adrese knihovna@mlp.cz. Metodiku spolu s videonávodou naleznete již nyní pod odkazem bit.ly/deFacto1.

ONDŘEJ HUDEČEK | ondrej.hudecek@mlp.cz

Spolupráce ve vzdělávání mezi veřejnými knihovnami a školami (výsledky celostátního průzkumu 2019)

V období května a června 2019 proběhlo dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na zmapování současného stavu spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání. Dotazník je jednou z priorit, které byly formulovány na schůzce na resortní úrovni za účasti zástupců Ministerstva kultury (MK), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), SKIP a SDRUK, kterou se podařilo uskutečnit v roce 2019. Cílem snah je zajistit rovnocenné postavení knihoven při spolupráci se školami v oblasti vzdělávání a intenzivnější zapojení knihoven do procesu vzdělávání a celoživotního učení.

Jak potvrdily i výsledky průzkumu, knihovny jsou institucemi významně se podílejícími na vzdělávání a kultivaci hodnot žáků všech typů škol v ČR. Pozici vzdělávací instituce v neformálním celoživotním vzdělávání, která školám poskytuje vzdělávací programy pro formální vzdělávání, by knihovny potřebovaly posílit a ukotvit především ve školské legislativě a v knihovním zákoně.

Priority spolupráce

Výsledkem zmíněného jednání byla formulace těchto priorit spolupráce obou ministerstev ve vztahu ke společným aktivitám škol a knihoven:

- začlenění vzdělávacích aktivit v knihovnách do odpovídajících částí rámcových vzdělávacích programů škol;
- legislativní řešení podpory rozvoje spolupráce knihoven a škol;
- zlepšení možností knihoven využívat dotační programy MŠMT pro rozvoj spolupráce se školami v oblasti vzdělávání;
- provedení průzkumu v knihovnách a školách ke zmapování současného stavu vzájemné spolupráce.

Výše uvedené aktivity jsou součástí procesu koncipování a následného podepsání Memoranda o spolupráci knihoven a škol mezi MK a MŠMT, na němž v současnosti pracuje pracovní skupina k tomu zřízená.

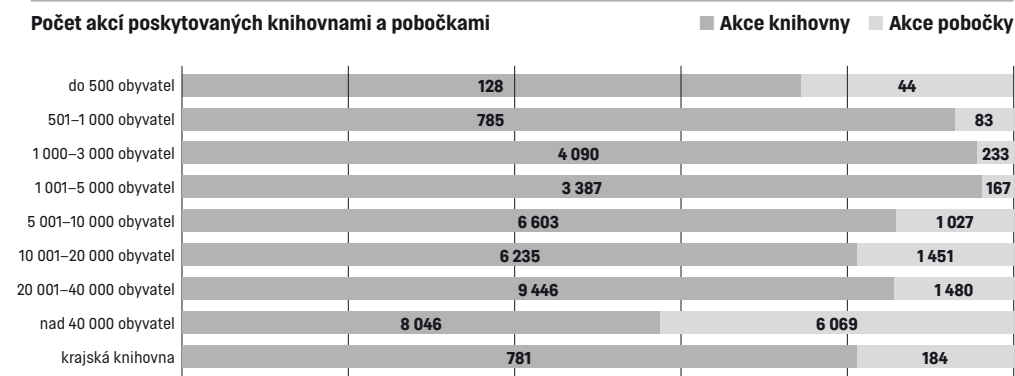
Účastníci průzkumu

Dotazník byl určen všem typům knihoven; v naprosté většině byly nakonec respondenty knihovny veřejné (měst, obcí a krajů). Do průzkumu se zapojilo celkem 841 knihoven a poboček. Drtivá většina z nich jsou veřejné obecní, městské či krajské (821), celkem 20 knihoven v průzkumu bylo specializovaných (převážně muzejní a vysokoškolské knihovny). Dotazník mohly také samostatně vyplňovat pobočky knihoven. Z celkového počtu 841 knihoven vyplnilo průzkum 138 poboček (16 %).

velikost	Počty knihoven a poboček zúčastněných v průzkumu			%
	knihovna	pobočka	celkem	
do 500 obyv.	53	3	56	7
501–1 000 obyv.	97	2	99	12
1 001–3 000 obyv.	235	8	243	29
3 001–5 000 obyv.	90	4	94	11
5 001–10 000 obyv.	99	14	113	13
10 001–20 000 obyv.	44	13	57	7
20 001–40 000 obyv.	36	17	53	6
nad 40 001 obyv.	23	75	98	12
krajská knihovna	6	2	8	1
specializov. knihovna	20	0	20	2
Celkem	703	138	841	100

Akce pro školy uskutečněné knihovnami za rok

Počet akcí poskytovaných knihovnami a pobočkami

Aktivity knihoven pro školy a jejich intenzita

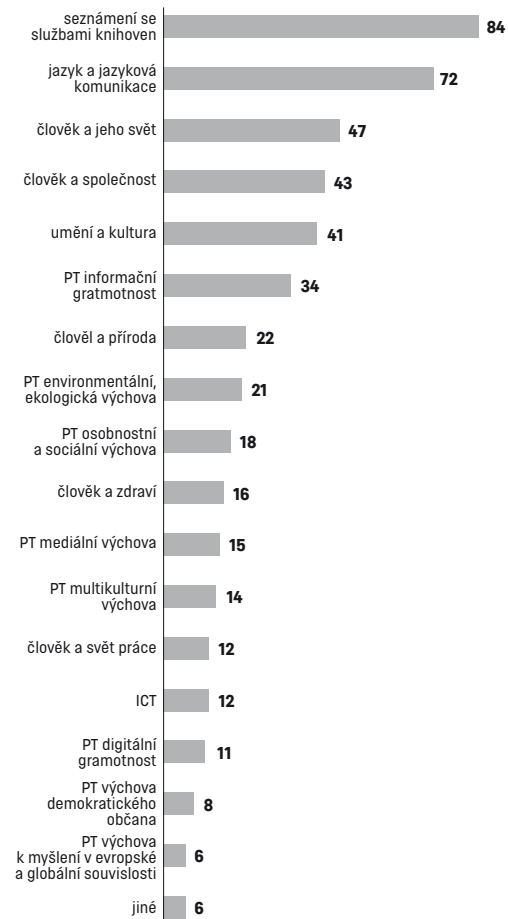
Celkový objem vzdělávacích aktivit knihoven a jejich poboček zúčastněných v průzkumu činil přes 50 000 akcí za rok (přesně 50 546). Nejvíce jich uskutečnily knihovny a pobočky ve městech nad 40 000 obyvatel, které uspořádaly každá průměrně za rok 614 akcí (celkem více než 14 000), a skupina knihoven v městech s 20 000–40 000 obyvateli (průměr 304 akcí ročně na knihovnu, celkem téměř 11 000).

Největší část knihoven (26 %) spolupracuje se školami jednou či dvakrát měsíčně. Poměrně hodně knihoven (24 %) uvedlo, že se školami spolupracuje spíše nepravidelně. To znamená nejčastěji několikrát za pololetí, případně podle zájmu a potřeb školy. Téměř pětina knihoven (19 %) pak spolupracuje se školami v místě několikrát týdně. Jednorázově, např. při událostech jako Pasování na čtenáře, Týden knihoven aj., spolupracuje se školami 11 % knihoven. Stejně procento knihoven spolupracuje se školami jednou týdně.

Témata vzdělávání

Knihovny měly označit, kterým tématům se při vzdělávacích akcích se školami věnují. Témata byla rozdělena podle vzdělávacích oblastí a průřezových témat (PT), vyučovaných ve školách podle rámcových vzdělávacích programů. Největší procento knihoven (84 %) pořádá pro školy vzdělávací program na téma *Seznámení se službami knihovny*. Dále se knihovny profilují především v oblasti *Jazyka a jazykové komunikace*,

Knihovny pořádající vzdělávací akce na uvedené téma (v %)

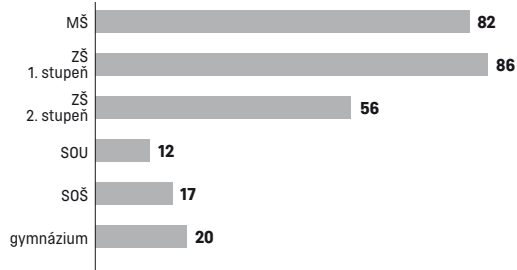

tématech *Člověk a jeho svět* a *Člověk a společnost* a také *Umění a kultura*. *Informační gramotnost*, tedy téma, které by pro knihovny mělo být prioritní, zařazuje do svých lekcí pro školy pouze 34 % knihoven. V průřezovém tématu *Mediální výchova* vzdělává 15 % knihoven, v *Digitální gramotnosti a Informačních a komunikačních technologiích (ICT)* pak ještě méně knihoven.

Nejčastěji knihovny pořádají své lekce pro 1. stupeň základních škol (86 % knihoven) a mateřské školy (82 %), s 2. stupněm základních škol spolupracuje nadpoloviční většina knihoven (56 %). Naopak spolupráce se školami sekundárního vzdělávání (učiliště, střední odborné školy) není příliš častá. S tímto typem škol logicky spolupracují knihovny ve větších městech, kde takové školy jsou. Se středními školami typu gymnázia či lycea spolupracuje 20 % knihoven. S ostatními středními školami spolupracuje ještě méně knihoven a nejmenší míra spolupráce probíhá s učilišti (12 % knihoven).

Spolupráce knihoven s typem školy (% knihoven)

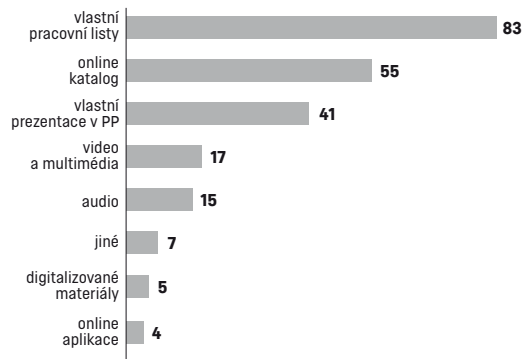

Styl vedení knihovnických lekcí

Obecně platí, že standardní didaktickou součástí vzdělávacích programů knihoven pro školy jsou pracovní listy, powerpointové prezentace, online katalogy a databáze. S rostoucí velikostí knihovny se zvětšuje pestrost používaných prostředků – audio, audiovizuální a multimediální prostředky, spíše výjimkou je uplatnění online aplikací a digitálních materiálů.

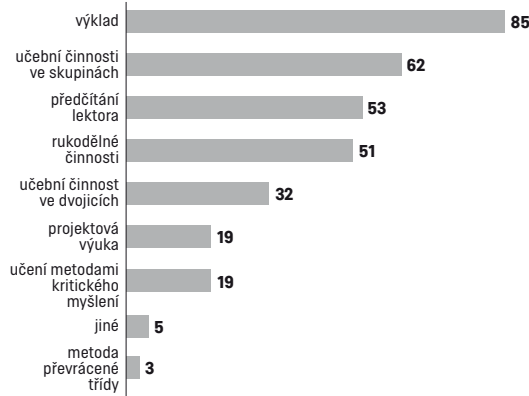
V knihovnách probíhá vzdělávání spíše tradiční formou výuky, v níž učící knihovník/knihovnice vede přednášku výkladem (85 % knihoven), případně využije služeb lektora (53 %). Další rozšířenou výukovou formou je učební činnost ve skupinách (62 %) a v knihovnách hojně využí-

Používané pomůcky knihoven při vzdělávacích aktivitách (v %)

vaná metoda rukodělných činností (51 %). Inovativní metody výuky (metoda převrácené třídy, kritického myšlení aj.) knihovny, bohužel, využívají minimálně. Vzhledem k tomu, že knihovny usilují o respekt jako neformální vzdělávací instituce a vzdělávací partner škol, je žádoucí, aby

Používané výukové formy a metody knihoven při vzdělávacích aktivitách se školami (v %)

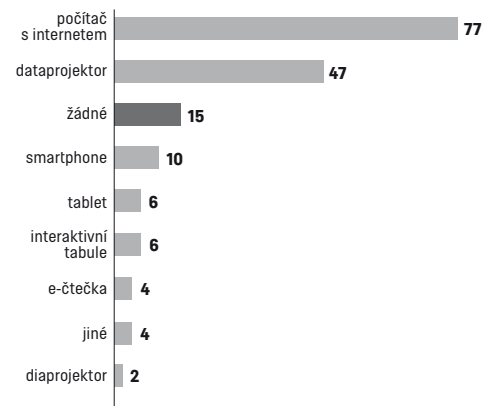

posílila nabídka inovativních výukových metod ve vzdělávacích programech knihoven.

Nejčastějším technologickým nástrojem při výuce je počítač s internetem (77 % knihoven), i když jeho využití neplatí absolutně; v menších knihovnách je jeho využití menší. Dataprojektor se používá v téměř polovině knihoven (47 %), také zde je jeho využití častější ve větších knihovnách. Žádné informační technologie nevyužívá ve vzdělávacích programech pro školy 15 % knihoven (jedná se především o nejmenší knihovny). Tech-

nologie jako smartphone, tablet, interaktivní tabuli nebo e-čtečku knihovny využívají v malém měřítku. Získaná data potvrzují jistou konzervativnost v přístupu knihoven k využívání moderních technologií ve vzdělávacích aktivitách.

Informační technologie používané při výuce v knihovnách (v %)

Podmínky knihoven pro uskutečnění aktivit

Pro realizaci vzdělávacích akcí jsou důležité prostorové či celkově provozní podmínky v knihovnách. Mohou existovat objektivní příčiny, které neumožňují knihovně pořádat akce v dostatečném či požadovaném množství a kvalitě. Cílem bylo zjistit, ve kterých oblastech a v jaké míře jsou tato omezení nejčastější. Potěšujícím je konstatování, že aktivity konané ve spolupráci se školami neomezují základní služby knihoven

(vedlo 82 % knihoven). Velmi pozitivně se hodnotí didaktické zázemí (68 % knihoven a 80 % poboček). Nadpoloviční většina knihoven (cca 60 %) hodnotí pozitivně prostorové i technické zázemí, včetně vybavení vhodným nábytkem. Podstatně méně knihoven ke svým aktivitám využívá venkovní prostory (53 %, pobočky 36 %).

Přestože mezi knihovníky panuje obecná shoda v tom, že vzdělávací programy pro školy by se měly konat především v knihovnách, z průzkumu vyplynulo, že jedna třetina knihoven organizuje vzdělávací akce přímo v prostorách škol. Některé knihovny mohou tímto způsobem řešit své vlastní nevyhovující prostory. Ve velké míře knihovny reagují na podmínky dané lokalitami a snaží se vycházet vstříc požadavkům spolupracující školy.

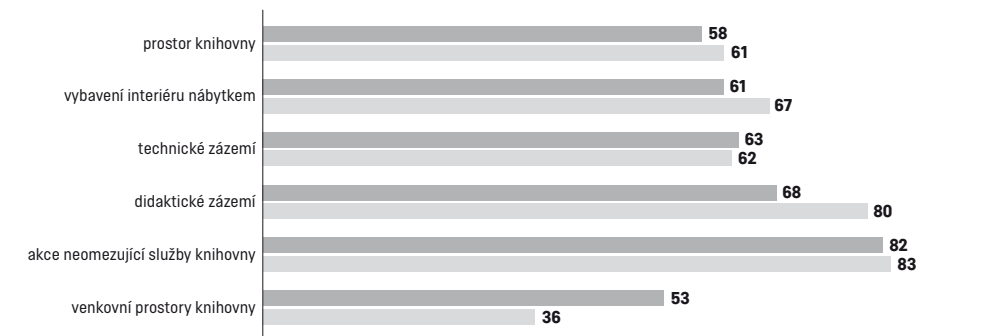
Pracovníci knihoven a vzdělávací aktivity pro školy

V kontextu dotazníkového šetření se jednalo celkově o téměř 2000 (1816) pracovníků, kteří realizují vzdělávací programy pro školy. Nejčastějším typem je pracovník s jiným odborným vzděláním, než je knihovnictví nebo pedagogika, který absolvoval nějaký kurz se zaměřením na vzdělávání (32 %). Následují pracovníci se střední knihovnickou školou (22 %) a dále pracovníci s vysokoškolským vzděláním knihovnickým a pedagogickým.

Na otázku stanovení ideálních odborných kompetencí pracovníků knihovny, kteří realizují vzdělávací aktivity se školami, požaduje největší část respondentů kombinaci knihovnického a peda-

Podmínky knihoven pro realizaci aktivit

Vhodné podmínky pro akce se školami (rozhodně souhlasím, spíše souhlasím; v %)

Odbornost knihovníků realizujících akce se školami (v %)

gogického vzdělání (31 %), velká část také požaduje pedagogické vzdělání (27 %). Pouze 10 % respondentů preferuje knihovnické vzdělání.

Překážky a příležitosti ve spolupráci knihoven a škol

Nejčastěji vidí knihovny ve spolupráci se školami překážky na své straně především v nedostatečných personálních kapacitách, nevyhovujících prostorových podmínkách knihovny, ale také v nedostatečných kompetencích a kvalifikaci pracovníků knihoven, případně v nedostačujícím vybavení knihoven. Na straně škol vnímají jako největší překážky nedostatečné časové možnosti škol. Knihovny se domnívají, že školy jsou různými vzdělávacími akcemi přesycené a na spolupráci s knihovnou jim již nezbývá čas. Častým problémem je podle knihoven nezáměr škol o spolupráci. Problematická je podle knihoven často skutečnost, že vzdělávací programy knihoven nejsou zakotveny jako povinná či doporučená součást obsahu rámcových nebo školních vzdělávacích programů škol. Další překážku představuje vedení škol, které považuje vzdělávací programy v knihovně za mimoškolní aktivitu, a učitelé si každou vyučovací hodinu strávenou se žáky v knihovně musejí nahradit. Jako další

překážky uvedly knihovny špatnou komunikaci se školou, existenci školní knihovny, případně skutečnost, že knihovna není školou vnímána jako rovnocenný partner v oblasti vzdělávání žáků.

Na straně zřizovatele knihovny je pak podle knihoven nejčastější překážkou spolupráce knihovny a školy nedostatečné financování knihovny obecně, případně nedostatečné financování jejich prostor, vybavení a mezd pracovníků knihovny. Na straně legislativy vidí knihovny největší problém v tom, že knihovny nejsou definovány a ani obsaženy jako aktér vzdělávacích témat ve znění aktuálních klíčových kurikulárních dokumentů českého školství – rámcových vzdělávacích programů. Tato skutečnost samozřejmě ovlivňuje některé pedagogy a vedení škol v tom, že nemají zájem s knihovnami spolupracovat. Další omezení vidí knihovny ve směrnici GDPR a autorském zákonu.

Příležitosti na své straně vidí knihovny především ve zlepšení nabídky vzdělávacích aktivit pro školy, ve zlepšení prostorových podmínek a vybavení knihovny, celkově ve zlepšení spolupráce se školami, poskytování kvalitního knihovního fondu, zakládání čtenářských klubů apod. Na straně škol je potřeba podle knihoven především povzbudit zájem o spolupráci a využívání knihoven, prosazovat tvorbu projektů se školami, které zahrnují využívání knihoven, tvorbu metodik s knihovníky a sdílení zkušeností.

Analogický průzkum by měl proběhnout v roce 2020 také ve školách. Výsledky obou průzkumů pak budou sloužit jako podklad pro zlepšení a prohloubení spolupráce knihoven a škol při vzdělávání dětí a mládeže.

VLADANA PILLEROVÁ

| Vladana.Pillerova@nkp.cz

PAVLÍNA MAZÁČOVÁ

| pmazacov@phil.muni.cz

VÍT RICHTER

| Vit.Richter@nkp.cz

Recenze

Hrdinové a jejich skutečné předobrazy

Nicolas CARREAU. Skutečné životy hrdinů.

Přel. Helena Beguivínová. Praha: Argo, 2019, 232 s. ISBN 978-80-257-2833-8

Mnozí literární hrdinové mají předobraz ve skutečných osobách. A nemám tím na mysli biografické romány o více či méně známých osobnostech, nýbrž fikce, u nichž bychom na první pohled často ani neřekli, že se při jejich psaní autoři opírali o skutečné osoby či události. U některých může být někdy až překvapivé, že nejde o pouhé výmysly spisovatelské fantazie, ale že mají své vzory v realitě. *Někdy je těžké je vysledovat, autor zatvrzele odmítá svůj zdroj prozradit; jindy je postava tolik vzdálená od původní předlohy, že až na neurčitou podobnost nebo jméno s ní nemá téměř nic společného*, píše v úvodu své čtivé knihy právě na toto téma francouzský novinář a literární publicista Nicolas Carreau (* 1982). A pokračuje: *Některé postavy se svému protějšku ze skutečnosti značně podobají, a navíc některá jejich dobrodružství či neuvěřitelné zvraty osudu téměř dokonale zapadají do stop, jež zanechal ve světě*. Autor zároveň upozorňuje, že nechce bořit ani ohrožovat literární mýty nebo „zabít“ postavy odhalováním jejich vzorů; naopak, Carreau se domnívá, že *nalezení reálné předlohy mnohdy dodá smyšleným postavám ještě větší lesk*.

Ve třinácti kapitolách sleduje slavné postavy ze světové literatury a odhaluje, kdo a jaké události autory k napsání jejich příběhů inspirovaly. Někdy je celkem obecně známo, co k této inspiraci vedlo, někdy je to ale málo známé, až nečekané. Někdy se autoři inspiroují jen volně, jindy úžeji, někdy čerpají z více vzorů, jež zkombinují do jedné postavy. Carreau si zvolil Drákulu z románu Brama Stokera, d'Artagnana z Dumasových *Tří mušketýrů*, Defoeova Robinsona Crusoea, Jeana Valjeana z Hugových *Bídníků*, Dumasova hraběte Monte Christa, Emmu Bovaryovou z Flaubertovy *Paní Bovaryové*, Philease Fogga z Verneovy *Cesty ko-*

lem světa za osmdesát dní, Doyleova geniálního detektiva Sherlocka Holmese, krále lupičů Arséna Lupina z románů Maurice Leblanca, komisaře Maigreta z mnoha románů a povídek Georsese Simenona, opicemi vychovaného Tarzana z dobrodružných knížek Edgara Rice Burroughse, Tintina a další postavy z Hergého komiksů a agenta 007 Jamese Bonda ze série románů a povídek Iana Fleminga.

Například Flaubert se inspiroval případem Delphine Delamarové: i ona se ocitla v kritické situaci jako Flaubertova nešťastná Emma Bovaryová, když si vysnila život z románů, jež ráda četla, ale po sňatku byla realita jiná; Delphine nadešla dluhy, dva milenci ji opustili, o čest ji připravily pomluvy, takže nakonec se otráвила... Předobraz Hugova Valjeana sice neměl tak pohnutý a dobrodružný život jako ve slavném románu, přesto Hugo leccos čerpal ze života jistého galejníka Pierra Maurina. A James Bond byl inspirován hned několika skutečnými předobrazy i vlastní Flemingovou prací v tajných službách...

Podle autora je však „opravdový“ jen papírový hrdina, protože on tu zůstává pro nás, čtenáře: *Koneckonců bez Dumase by d'Artagnan byl jen voják, všemi zapomenutý, známý jen historikům, kteří se specializují na 17. století, nebo svým vlastním potomkům, kteří by hrdě uctívali památku tohoto prapředka tak blízkého králi Slunce. Bez spisovatelů by Drákula byl jen krutým válečným vůdcem bez jakékoli nadpřirozené moci, jakých bylo v dějinách tolik, Robinson špatně vychovaným darebákem a hrabě Monte Christo obyčejným, nepřiliš důmyslným sériovým vrahem. Hrdinové románů jsou inspirováni skutečností, ano, ale poté i oni inspiroují a stonásobně vracejí to, co si vzali.*

MILAN VALDEN | Milan.Valden@seznam.cz

Pozn.: Zpráva z popisovaného průzkumu je umístěna na stránkách Knihovnického institutu NK ČR v sekci Statistika, dokumenty:
<https://ipk.nkp.cz/statistika-pruzkumy-dokumenty/pruzkumy/spoluprace-knihoven-a-skol>

Jezerka – knihovna, která láká na knihy i šicí stroje

Městská knihovna v Praze provozuje síť svých poboček na celém území hlavního města Prahy. Pobočku Jezerka najdete v Michli v městské části Praha 4. Prostor pro knihovnu vznikl adaptací budovy bývalé michelské Občanské záložny, postavené ve 20. letech 20. století. Původní účel připomínají zachované architektonické prvky, jako je trezor nebo socha Spořivosti na budově.

Velká knihovna pro Prahu 4

Městská knihovna v Praze (dále jen MKP) na území městské části Praha 4 provozuje několik poboček. Jednou z nich byla pobočka Michle, která sídlila v objektu Domova Sue Ryder, která sídlila v objektu Domova Sue Ryder. Umístění bylo z pohledu služeb knihovny ideální, protože byla součástí komunity, kterou Domov vytváří. Nevýhodou byla velikost prostoru, která umožňovala pouze půjčování knih a omezené volnočasové služby. Když se proto objevila nabídka prostor v Nuselské ulici (navíc již roky prázdných), vedení knihovny neváhalo ani chvíli a oslovilo tehdejší představitele Prahy 4 s žádostí o dlouhodobý pronájem a se záměrem adaptace na kreativní knihovnu, ve které lze příjemně pobývat a trávit volný čas.

Smlouva o spolupráci byla podepsána v létě roku 2018, na podzim byl knihovně předán symbolický klíč od prostor a na začátku roku 2019 začala rekonstrukce. Proběhla podle návrhu architekta Tomáše Hořavy, který prostor citlivě očistil od nepůvodních prvků a vybavení knihovny navrhl tak, aby poskytovalo maximální pohodlí uživatelům i knihovníkům. Bohužel, ne vše se podařilo realizovat v rámci rekonstrukčních prací. K dokonalosti ještě chybí nová fasáda, její oprava je naplánována na léto 2020.

Budova Občanské záložny v Michli je stavba z konce 20. let 20. století, která byla v 90. letech kompletně vnitřně zrekonstruována pro potřeby pobočky Komerční banky podle návrhu architekta Miloše G. Parmy. Historicky a umělecky nejhodnotnějším prvkem je socha Spořivosti z roku

Čítárna, která také tvoří příjemné prostředí pro ty, kteří čekají, až v Ateliéru začne dílna

1931 od autorů R. Hájka a B. Stehlíka, která je kulturní památkou (viz foto na protější straně). Vchod do knihovny je přímo u zastávky tramvají a autobusů, které Michli spojují jak s centrem města, tak i lokálním centrem na Pankráci.

Knihovna byla pro veřejnost otevřena v pondělí 2. 3. 2020. Slavnostní akt otevření proběhl za účasti vedení knihovny a městské části Praha 4. V pátek 13. 3. 2020 však byly všechny knihovny uzavřeny z důvodu vládou přijatých opatření proti šíření koronaviru. I když byla

Socha Spořivosti je symbolem budovy už od 20. let

Jezerka otevřena pouhých deset dní, tak těch deset dní bylo velmi hektických, ale hezky hektických. Konaly se akce, setkání, workshopy. Komentovaných prohlídek v prvním dni se zúčastnilo mnoho bývalých zaměstnanců Komerční banky, která tu dříve provozovala pobočku, kteří byli zvědaví na proměnu prostoru, komentovala začátek provozu vedoucí této pobočky MKP Lenka Nehasilová.

Knihovna pro relax, studium, tvoření a objevování

Knihovna Jezerka je dvoupatrová. Nejvýraznějším prvkem v přízemí je tzv. Agora, centrální místo, určené k pořádání setkání, autorských čtení, přednášek i koncertů. Nerušené místo ke čtení nabízí tradičně pojatá Studovna a rukodělný nápad lze k realizaci dovést v Ateliéru.

Atelier je vybavený velkými stoly určenými ke společným aktivitám i třemi šicími stroji a jedním overlockem. K dispozici jsou kreativcům i takové drobnosti jako žehlicí prkno a žehlička, cívky nití, pletací jehlice nebo bavlnky. Atelier veřejnosti sloužil po otevření knihovny jen pár dní, ale důležitou roli sehrál po vypuknutí koronavirové epidemie, kdy v něm záhy začala fungovat dílna na šití roušek.

První patro je věnováno dětem a jejich rodičům a také mládeži, které je vyhrazena celá jedna část knihovny. Prostor láká ke hře v různých podobách – deskové hry, hry na stěnách, virtuální realita – ale i k odpočinku v hamace nebo pohodlné sedačce.

A ještě jedno hodnocení Lenky Nehasilové: *Nejmladší generace v knihovně okamžitě zdomácněly podle hesla „bud' jsem doma, nebo jsem jinde doma“.* Knihovnu si našly maminky

s malými dětmi a tráví zde čas jako v dětské herně. Atelier také zaujal. Vypsání workshopy byly během pár dní naplněny zájemci. O pobočku projevil zájem také místní komunita a plánuje ji využít jako místo pro konání vlastních akcí nebo setkání, například dobrovolníků seniorů.

Jezerka nabízí ve volném výběru přes 10 000 svazků knih, audioknih i deskových her pro všechny věkové skupiny. Půjčování probíhá samoobslužně; v době uzavření knihovny je k dispozici bibliobox. Tým knihovny Jezerka tvoří deset knihovníků, kteří byli na své pozice vybíráni s přihlédnutím k tomu, že v této knihovně nehrají hlavní roli knihy, ale komunitní život a pobyt ve veřejném prostoru. Zkušenost z prvních dnů po otevření naznačuje, že důraz na služby zaměřené na příjemné pobývání a volnočasové aktivity byl zvolen správně. Číslo 238 nově zapsaných čtenářů hovoří za vše.

LENKA HANZLÍKOVÁ | lenka.hanzlikova@mlp.cz

LENKA NEHASILOVÁ | lenka.nehasilova@mlp.cz

Foto: Jiří Podrazil

Základní informace o rekonstrukci

- stavebník a investor: Městská knihovna v Praze / hl. m. Praha
- vlastník objektu: hl. m. Praha, objekt svěřen do správy městské části Praha 4
- architektonický návrh: Ing. arch. Tomáš Hořava
- zhotovitel stavby: EMV s. r. o., Praha
- zhotovitel interiéru: RESA s. r. o., Brno
- celkové náklady: 32,998 mil. korun (náklady investiční: 31,556 mil. korun, náklady neinvestiční: 1,442 mil. korun)

Ohlasy v médiích

Otevření nové pobočky MKP mělo ohlas i ve sdělovacích prostředcích:

- WILCEK, D. V Praze 4 se otevřela nová knihovna. *TV Praha*, 2. 3. 2020
- ZIMA, D. Pokladnice čtenářů. Pod Jezerkou vznikla nová knihovna. Má fontánku i vlastní trezor. *Blesk.cz*, 3. 3. 2020
- MEDKOVÁ, M. Bývalou banku v Praze proměnil v městskou knihovnu. Má patro pro děti a tisíce knih. *Aktuálně.cz*, 10. 3. 2020

Přehled literatury k tématu architektura knihoven

Zajímavé tipy na zahraniční publikace zaměřené nejen na výstavbu a rekonstrukce knihoven.

BANKS, Carrie Scott a Cindy MEDIAVILLA. *Libraries & gardens: growing together*. Chicago: ALA Editions, 2019. ISBN 978-0-8389-1855-5

V současné době začínají knihovny do svých veřejných služeb začleňovat také zahrady a různé typy zeleně. Tato publikace se jako jedna z mála věnuje problematice zahrad v knihovnách. Najdete zde ukázky zelených prostor v knihovnách z celého světa (např. terasy, střešní zahrady, bylinkové zahrady, živé zelené stěny). Součástí publikace je okruh otázek, které se soustřeďují na všechny typy knihoven a jejich geografické podmínky, a praktické rady, jak se o takové zahrady starat a udržovat je.

CARR, Mary M. *The green library planner: what every librarian needs to know before starting to build or renovate*. Lanham: Scarecrow Press, 2013. ISBN 978-0-8108-8736-7

Plánovač „zelené knihovny“ je určen pro odbornou veřejnost (knihovníky, zřizovatele, ekonomy apod.) a členy týmů, které se podílejí na návrzích knihovních budov a potřebují se seznámit s problematikou zelených budov. Oproti běžným budovám výrazně snižují spotřebu energie a vody, efektivně využívají materiálové zdroje a minimalizují škodlivé dopady své výstavby a provozu na životní prostředí. Kniha seznamuje se základními

zásadami výstavby zelených budov a názornými kroky postupně popisuje celou fázi projektu výstavby a také rekonstrukce na „zelenou knihovnu“.

DOUCETT, Elisabeth. *100+ ideas to inspire smart spaces and creative places*. Chicago: ALA Editions, 2020. ISBN 978-0-8389-4718-0

Více než stovka inspirativních podnětů, jak knihovny proměnit v atraktivní prostory, kam se budou uživatelé a návštěvníci rádi vracet. Jako příklady dobré praxe jsou zde uvedené kromě knihoven i různé neziskové organizace a jiné občanské stavby. Součástí publikace je seznam dalších zdrojů, kde hledat inspiraci k vytvoření skvělého interiéru knihovny.

GISOLFI, Peter. *Collaborative library design: from planning to impact*. Chicago: ALA Editions, 2018. ISBN 978-0-8389-1717-6

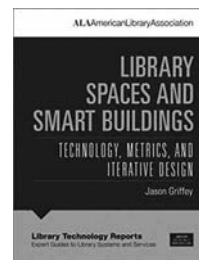
Autor publikace, americký architekt Peter Gisolfi, se zabývá problematikou veřejného prostoru, architekturou knihoven, škol a dalších občanských staveb. Vyzdvihuje důležitost spolupráce všech zaangażovaných účastníků při plánování stavby knihovny. Kooperace je demonstrována na deseti projektových studiích veřejných, univerzitních a školních knihoven. Součástí je také hodnocení každého pro-

jektu od knihovníka odpovědného za každodenní provoz v nových prostorách, včetně pozorování toho, jak čtenáři nové prostory využívají.

Kniha je určena široké odborné veřejnosti – knihovníkům, projektantům, architektům, zřizovatelům knihoven aj. Součástí publikace jsou ilustrace, fotografie, studie a plány různých typů knihoven.

GRIFFEY, Jason. *Library spaces and smart buildings: technology, metrics, and interactive design*. Chicago: American Library Association, 2018. ISBN 978-0-8389-1610-0

V současné době knihovny poskytují informace i v digitální podobě, s tím souvisí vyhodnocování využití jednotlivých prostorů knihoven. Představení nových způsobů, jak uvažovat o prostorách knihoven v 21. století. Na třech případových studiích univerzitních knihoven v Montrealu, Quebecu a Virginii je ukázáno, jaké nástroje lze použít k analýze knihovních prostor.

HILLE, R. Thomas. *The new public library: design innovation for the twenty-first century*. New York: Routledge/Taylor & Francis Group, 2019. ISBN 978-0-429449680

Hlubková studie nedávno postavených veřejných knihoven, které jsou popsány včetně jejich historicko-spoolečenského vývoje. V úvodu je představeno sedm nejdůležitějších okruhů, které charakterizují design veřejných knihoven, a zároveň je také zdůrazněn významný architektonický potenciál knihovny jako budovy. Do průzkumu bylo zahrnuto více než 40 významných knihoven. Primárně jsou zde soustředěny knihovny z USA a severní Evropy. Nedílnou součástí je bohatý obrazový doprovod: 885 barevných fotografií, ilustrací a projektové dokumentace.

HINES SCHMEHL, Samantha a Kathryn CROWE MOORE. *The Future of Library Space: Advances in Library Administration and Organization*.

Portland: Emerald Publishing, 2017. ISBN 978-1-786352705

Shrnutí případové studie inovativních projektů, jak lze efektivně proměnit prostory knihoven. Američtí odborníci z oblasti výukových technologií, knihoven a vzdělávacího sektoru zdůrazňují význam strategického plánování a hodnocení potřeb čtenářů. Mezi některá zkoumaná témata patří knihovna jako bezpečný prostor, akademické lékařské knihovny a předefinování knihovních prostor vysokoškolských knihoven.

KOEN, Diane a Traci Engel LESNESKI, ed. *Library design for the 21st century: collaborative strategies to ensure success*. Berlin: De Gruyter, Saur, [2019]. IFLA publications. ISBN 978-3-11-061465-7

Sjednocujícím tématem knihoven pro 21. století je spolupráce. Navrhování moderních knihoven je komplexní proces, kterého se účastní více zaangażovaných stran. K navrhování nové knihovny je proto velmi efektivní zapojit všechny zúčastněné – knihovníky, uživatele knihovny, místní komunitu, designéry, architektky, sponzory, zřizovatele, místní politiky, úřady aj. Úspěšného výsledku při výstavbě či rekonstrukci knihovny bude dosaženo díky jednotné vizi, včasné připravenosti, sdílení názorů a produktivní týmové práci. Jednou z odborných sekcí organizace IFLA je úsek Library Buildings and Equipment Section, zabývající se trendy výstavby, designu a vybavení všech typů knihoven ve všech částech světa. Kniha je sestavena z nejúspěšnějších příspěvků architektů a knihovníků, které zazněly na satelitních konferencích a akcích této sekce.

KROSKI, Ellyssa. *The makerspace librarian's sourcebook*. Chicago: ALA Editions, an imprint of the American Library Association, 2017. ISBN 978-0-8389-1504-2

Praktický průvodce zahrnuje vše, co knihovny potřebují vědět o hlavních tématech, nástrojích

a technologiích, které jsou dnes důležité k poskytování tvořivých prostor v knihovnách, tzv. makerspaces. Tato místa slouží lidem ke sdílení zdrojů, vědomostí a společné práci na projektech. Jsou také alternativní možností vzdělávání pro studenty, kteří se učí nejlépe, když si mohou věci osahat, rozebrat a znovu složit. Prostory slouží jako dílna, kde se lze naučit pracovat s 3D tiskárnou, opravit si jízdní kolo, sestavit model dronu, ušít si šaty apod. Publikace názornými kroky provádí čtenáře celým procesem vytvoření efektivního makerspace, který zahrnuje plánování, hledání financí, návrh prostoru a také bezpečnostní pokyny pro výukové technologie.

MOORE, David R. a Eric C. SHOAF. Planning optimal library spaces: principles, processes, and practices. Lanham: Rowman&Littlefield, [2018]. ISBN 978-1-5381-0940-3

Metoda *Road Map*, která nabízí inovativní přístup při plánování včetně plánování prostor knihovny, zavádí a kombinuje fázovou implementační strategii s tradičním plánováním prostoru, aby bylo možné provádět různé změny a renovaci jako jeden projekt nebo jako sérii menších, oddělených a lépe zvládnutelných fázovaných změn. Publikace je rozčleněna do několika na sebe navazujících kapitol, které se věnují problematice důležitosti spolupráce, práci s uživateli, strategií knihovního fondu a uchování sbírek, rozpočtu projektu pro knihovnu. Součástí knihy jsou i případové studie veřejných a akademických knihoven s podrobným komentářem a projektovými studiemi.

VINJAMURI, David. Library Space Planning: A PLA Guide. Chicago: Public Library Association, 2019. ISBN 978-0-8389-4765-4

Stručný průvodce, který pomůže porozumět potřebám uživatelů a požadavkům místní ko-

munity, protože se stává, že uživatelé a návštěvníci nevědí o možnostech a příležitostech, které nabízí jejich knihovna. Ukazuje také, jak vylepšit funkčnost knihovního prostoru v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu. Dostupné z: <https://www.alastore.ala.org/content/library-spa-ce-planning-pla-guide>.

VOS, Aat. How to create a relevant public space. Rotterdam: NAI010 Publishers, [2017]. ISBN 978-94-6208-351-6

Kvalitě knihovních prostor je věnována stále větší pozornost. Touto problematikou se také zabývá kniha *3RD4ALL – Jak vytvořit relevantní veřejný prostor*. Velkoformátové, bohatě ilustrované dílo nizozemského designéra a knihovního vývojáře Aata Vose velmi názorně, prakticky až hmatatelně ukazuje transformaci knihoven na „funkční třetí místa“. Cílem konceptů A. Vose je, aby byly knihovny navrženy jako životní prostor pro lidi. Ve své knize nabízí široký průřez evropskými knihovnami a dalšími architektonickými projekty. Stěžejním bodem všech kapitol je, že by určité místo mělo kombinovat svou vlastní funkci s funkcí další, návštěva veřejného místa bude zážitkem a bude podporovat mezilidskou interakci. Do knihy přispěla řada expertů z oblasti architektury, designu, urbanizace, knihovnictví, sociologie a kultury.

WILLINGHAM, Theresa, Chuck STEPHENS, Steve WILLINGHAM a Jeroen DE BOER. Library makerspaces: the complete guide. Lanham: Rowman & Littlefield, [2018]. ISBN 978-1-4422-7740-3

Kniha je komplexním průvodcem pro knihovny jakékoli velikosti, které se chystají vytvořit ve svých prostorách makerspaces. Jednotlivé kapitoly se věnují následujícím tématům: jak udělat kvalitní průzkum zúčastněných stran, jak zapojit místní komunitu, jak vyhodnotit stávající prostory. Součástí jsou ukázkové rozpočty financování a projektové studie knihoven.

Zpracovala **LENKA DOSTÁLOVÁ**
| Lenka.Dostalova@mzk.cz

Ze světa

Zdroje jsou dostupné v *Knihovně knihovnické literatury Národní knihovny ČR*.

Globální změny klimatu se dotknou nejvíce zemí rozvojových, které nemají silnou, konzistentní a bezpečnou informační infrastrukturu. Pravidelný přístup k internetu tam má jen 42,9 % populace, v případě nejméně rozvinutých zemí je to pouze 14,7 %. Zejména na venkově se knihovny vyskytují vzácně a často nemají přístup k internetu. Jejich rozpočty jsou napjaté, což může bránit nákupu nejnovějších informačních zdrojů. Primárním prostředkem pro přenos informací je přímá komunikace. Aby se přenos informací podpořil, musí vydavatelé usilovat o spolupráci s místními akademickými organizacemi. Informační zdroje musí přinášet dostupné informace v jazyce a formátu, který je schopna populace číst. Vydavatelé k tomu zatím nejsou ekonomicky motivováni. Pokud by alespoň usnadnili kopírování svých dokumentů, mohly by se využívat online překladatelské programy. Knihovny v rozvojových zemích se snaží spolupracovat na řešení problémů spjatých s organizací, přístupem a uchováváním informací. Využívají programy pořádané American Library Association na podporu studia knihovníků a pomáhají šířit nové myšlenky o organizaci knihoven. Využívají také např. Fulbrightovo stipendium pro vědecké programy, které umožňuje výměnu nápadů mezi vědci v oboru knihovnictví. Grantové projekty posilují informační infrastrukturu a vzdělávání v knihovnických vědách rozvojových zemí.

(*FLA Journal – Volume 45, Number 4, December 2019, s. 334–344*)

Každé dva roky uděluje německá Nadace Berlín-Brandenbursko cenu za inovativní projekt. V roce 2019 tuto cenu získala malá školní knihovna v berlínské čtvrti Schöneberg. Porotu přesvědčila svým projektem čtení a digitální gramotnosti a získala od sponzorů finanční odměnu 10 000 eur. Vítězný projekt nese název *On lit*, což ve francouzštině znamená „Svítil“. Francouzský název naznačuje, proč základní škola nabízí francouzštinu a připravuje žáky na studium nedaleko stojícího dvojjazyčného gymnázia. Cílem však není jen porozumění německému a francouzskému jazyku a kultuře, ale také chytré a inovativní propojení motivace a kompetencí dětí základní

školy ve společném procesu vzdělávání. Projekt *On lit* nabízí studentům možnost číst nahlas texty podle vlastního výběru a ve vlastním jazyce. Nové mediální a digitální dovednosti jsou zde spárovány s tradičně praktickým čtením a multikulturním přístupem. Aspektem digitální kompetence je obrátit zaměření na otázku, co může na internetu zveřejnit dítě. I díky tomu mohou příbuzní a známí po celém světě sledovat čtení a kreativní výsledky dětí na webových stránkách školy, aniž by byly veřejně prezentovány, protože jsou chráněny anonymním „avatarem“.

(*BuB Forum Bibliothek und Information – Jahrgang 71, Nr. 12, 2019, s. 702–704*)

Slovensko v roce 2018 evidovalo 1543 školních knihoven, zrušeno jich bylo 13, ale vzniklo 31 nových. Tyto knihovny mohou počítat s finanční podporou z fondů Evropské unie (vybudování a zlepšení technického vybavení školních knihoven a odborných učeben na ZŠ) v rámci Integrovaného regionálního operačního programu. Školní knihovny evidovaly celkem 5 822 181 knihovních jednotek, na jednu knihovnu tak připadlo průměrně cca 3773 knihovních jednotek (jde převážně o knihy zakoupené v minulých desetiletích), na jednoho uživatele připadá cca 20 svazků. Počet titulů docházejících periodik představuje cca 0,9 titulu na jednu knihovnu. Školní knihovny doplňovaly knihovní fondy primárně nákupem, dary, výměnou, bezúplatným převodem a náhradou za ztracený dokument. Roční přírůstek na jednoho registrovaného uživatele byl 0,3 titulu, což představuje pouze 10 % optimálního ročního přírůstku podle modelu školní knihovny. Z celkového počtu 1543 školních knihoven má celý knihovní fond zpracovaný automatizovaným systémem pouze 290 knihoven. Počet registrovaných uživatelů činil cca 59 % z celkového počtu potenciálních uživatelů. V 423 školních knihovnách využívali knihovnicko-informační služby všichni členové školní komunity. Celkový počet fyzických návštěv všech školních knihoven na Slovensku byl 1 379 611. Školní knihovny zorganizovaly 24 629 vzdělávacích a kulturně-společenských akcí.

(*Knížnica – ročník 20, číslo 4, 2019, s. 24–30*)

Před 90 lety, **2. 7. 1930**, se narodil český spisovatel **Ota Pavel** († 1973), který byl až do počátku 70. let známý především jako sportovní novinář (jeho reportáže a povídky o sportovcích byly shrnuty do pěti knížek, např. *Plná bedna šampaňského* nebo *Pohár od Pánaboha*); v roce 1971 vydal sbírku komorně laděných vzpomínkových próz *Smrt krásných srnců*, která se stala literární událostí a spolu s následujícím souborem *Jak jsem potkal ryby* (1974) zařadila Otu Pavla mezi nejvýraznější české poválečné prozaiky.

Před 90 lety, **7. 7. 1930**, zemřel britský spisovatel **Arthur Conan Doyle** (* 1859), autor příběhů o Sherlocku Holmesovi a dr. Watsonovi (např. *Pes baskervilský*).

Před 85 lety, **8. 7. 1935**, zemřel český spisovatel a humorista **Ignát Herrmann** (* 1854), autor románů *U snědeného krámu*, *Otec Kondelík* a *Zenich Vejvara*, *Tchán Kondelík* a *zeť Vejvara*.

Před 110 lety, **14. 7. 1910**, se narodila česká spisovatelka **Helena Šmahelová** († 1997), autorka románů i próz pro děti a mládež (např. *Velké trápení*).

Před 130 lety, **15. 7. 1890**, zemřel švýcarský prozaik a básník **Gottfried Keller** (* 19. 7. 1819), autor románů *Zelený Jindřich* a *Romeo a Julie na vsi*.

Před 35 lety, **16. 7. 1985**, zemřel německý spisovatel **Heinrich Böll** (* 1917), nositel Nobelovy ceny za literaturu (1972), autor románů *A neřekl jedině slovo*, *Bilíár o půl desáté*, *Klaunovy názory*, *Ztracená čest Kateřiny Blumové*, *Skupinový snímek s dámou* a jiných.

Před 175 lety, **18. 7. 1845**, se narodil francouzský básník **Tristan Corbière** († 1875), Verlainem zařazený mezi tzv. prokleté básníky, autor sbírky *Žluté lásky*.

Před 80 lety, **18. 7. 1940**, se narodila česká spisovatelka a novinářka **Eda Kriseová**, autorka knih *Křížová cesta kočárového kočího*, *Pompejanka*, *Ryby raky* a dalších a biografie Václava Havla.

Před 120 lety, **22. 7. 1900**, se narodil **Zdeněk Kalista** († 1982), český historik, básník, literární kritik, editor a překladatel; zabýval se mj. barokním obdobím (*České baroko*, *Tvář baroka* aj.) a napsal též paměti *Po proudu života*.

Před 30 lety, **22. 7. 1990**, zemřel argentinský spisovatel **Manuel Puig** (* 1932), jehož nejznámějším dílem je román *Polibek pavoučí ženy*, který byl úspěšně zfilmován a převeden i do muzikálové podoby na Broadwayi.

Před 125 lety, **24. 7. 1895**, se narodil anglický spisovatel a literární badatel **Robert Graves** († 1985), jehož nejproslulejším dílem je dvojice historických románů *Já, Claudius* a *Claudius bůh a jeho žena Messalina* (známých též z televizního seriálu); oblíbené jsou i jeho *Řecké mýty* nebo román *Zlaté rouno*.

Před 100 lety, **24. 7. 1920**, se narodil český básník a překladatel **Josef Hiršal** († 2003), často tvořící ve dvojici s Bohumilou Grögerovou.

Před 115 lety, **25. 7. 1905**, se narodil německy píšící spisovatel a esejista **Elias Canetti** († 1994), nositel Nobelovy ceny za literaturu (1981), autor románů *Zaslepení*, esejů *Masa a moc* a *Svědomy slov* či autobiografické trilogie *Zachráněný jazyk*, *Pochodeň v uchu* a *Hra očí*.

Před 40 lety, **25. 7. 1980**, zemřel ruský písničkář, herec a básník **Vladimir Vysockij** (* 1938); česky vyšel např. výběr z básní *Zaklínač hadů*.

Před 145 lety, **26. 7. 1875**, se narodil španělský básník **Antonio Machado** († 1939), autor sbírky *Kastilské pláně*.

Před 145 lety, **26. 7. 1875**, se narodil **Carl Gustav Jung** († 1961), švýcarský psychiatr a spisovatel, zakladatel analytické psychologie, autor rozsáhlého díla odborného a esejistického, v němž se vedle psychologie zabýval též uměním, mytologií, náboženstvím a filozofií.

Před 135 lety, **26. 7. 1885**, se narodil **André Maurois** († 1967), francouzský spisovatel, esejista, historik, kritik a publicista, mj. autor mnoha románových biografií, např. Balzaca, Byrona, Chopina, Huga, Sandové, Voltaira a dalších.

Před 185 lety, **27. 7. 1835**, se narodil italský básník **Giosuè Carducci** († 1907), první italský nositel Nobelovy ceny za literaturu (1906); česky vyšel např. výběr z básní *Hrozny v sloupoví*.

Před 120 lety, **28. 7. 1900**, se narodil **Josef Knap** († 1973), český prozaik, básník a literární kritik, představitel ruralistické literatury.

Portréty archiv autora

Knihovna je životem obce...

s. 221–223

↑ **Ivana Šotkovská** (vlevo) a **Věra Pilná** jako nositelky ocenění **Středočeský Kramerius 2019**

Foto: archiv SVK v Kladně

↑ Knihovnu využívají školáci i ke společnému učení

Foto: Ivana Šotkovská

Místní knihovna Kořenec – putování až na konec kraje

s. 224–225

↑ **Hana Matulová** (druhá zprava), knihovnice Místní knihovny Kořenec, převzala ocenění Komunitní knihovna Jihomoravského kraje 2019 za přítomnosti krajské metodičky **H. Jalové** (první zleva), ředitelky MZK **T. Kubička** a místostarostky obce Kořenec **D. Vondálové**

Foto: Místní knihovny Kořenec

Jezerka – knihovna, která láká na knihy i šicí stroje

s. 234–235

↖ **Jezerka** – čítárna novin trochu jinak

↑ **Jezerka** – oddělení pro děti čeká na „zabydlení“

← **Jezerka** – pohodlné posezení na měkkém i u klasického čtenářského stolu

Foto: Jiří Podrazil

SLAVÁCKÉ NOVINY

1187
Studijní
inovna
lomouc

Lidový týdeník XIII. voleb. kraje.

Vychází ve čtvrtek. — Předplatné ročně 28 Kč, půlročně 14 Kč, čtvrtletně 7 Kč. Kdo nevrátí ukazové číslo, je považován za abonentu. — Redakce v Uh. Hradišti, Mariánské nám. Poštovní úřad šekový 100,946. Číslo za 50 hal. — Telefon 125.

Všem Josefům a Josefkám, našim předplatitelům, přispěvákům a inserentům vše nejlepší na milém Pánu Bohu k jejich blahobytu. Věrně vyprošuje REDAKCE a ADMINISTRACE.

MUDr. et. Mr. Emil Graubner:

Epidemie na Slovácku.

Na Slovácko byla z Rakous zavlečena epidemie onemocnění, které se nazývá „tularemie“. Kde hláseno úředně 12 klinicky typických případy. Okres hodonínský vyžaduje, aby všechny nemocní byli izolováni v nemocnici, aby se předešlo šíření nákazy. Okres uherskohodonínský hlásí, že v Uh. Hradišti se objevily první případy. V Uh. Hradišti hlásí, že v Uh. Hradišti se objevily první případy.

KNIHOVNY MUZEÍ A GALERIÍ ONLINE

Knihovnici v muzeích a galeriích se v období uzavření institucí sousejícím s pandemií koronaviru věnovali knihovnickým činnostem – katalogizaci, revizím a vyzvořování badatelských dotazů, ale také šití roušek nebo bílení. **Zásadně se zamýšleli nad využitím a rozšířením online služeb a online prezentace své činnosti.** Svoje mnohdy unikátní fondy prezentovali s větším důrazem prostřednictvím sociálních sítí a webových stránek institucí. Digitalizované fondy a digitální knihovny připomněli například prostřednictvím zpráv z regionálního i celostátního tisku z období řádění španělské chřipky i jiných epidemií. Mnozí uživatelé se právě díky nim seznámili s novými studijními nástroji.

Přesouváme se za vámi do online prostředí, ... zapněte si počítač a společně s našimi kurátory prozkoumejte aktuální i již ukončené výstavy, vyzvalo na svých webových stránkách Národní muzeum. Díky této aktivitě si mohou zájemci prohlížet virtuální výstavy *Labyrint informací a ráj tisku* nebo *Staré pověsti české* připravené Knihovnou Národního muzea. Online výstavu *Naše slabikáře* zpřístupnilo Národní pedagogické muzeum a knihovna a také další knihovny prezentovaly digitálně připravené výstavy.

Přehled činnosti muzeí a galerií včetně jejich knihoven ve virtuálním prostoru připravila pro všechny zájemce Asociace muzeí a galerií České republiky, z. s., která na adrese <http://www.cz-museums.com> v sekci **Kalendárium akcí a výstav** podává informace o online aktivitách kulturních institucí.

Knihovnická komise AMG a Husitské muzeum v Táboře připravují na druhou polovinu září aktuální podobu 44. semináře knihovníků muzeí a galerií, o níž vás budeme průběžně informovat.

Štěpánka Běhalová
předsedkyně Knihovnické komise AMG

LABYRINT INFORMACÍ A RÁJ TISKU
LABYRINTH OF INFORMATION AND PARADISE OF THE PRESS

proci jeho
vnosti se
chých
o čirnost.
ný o něm
„Eyl to
a. b-snik
onalcti a
ny kritiky
n d pckole-
ána i del-
no z těch
m išrečn
život. . . .
“ Ale to
h o d e m,
odezírati
m vce se
velikostí.“
chapec,
Femeslu.

n. Celý jeho další ži-
tvrdě tesařské práci.
dlého članku, ani je-
jedné básničky. Pro
mělečky pro politiky a
zůstal na vždy ne-
Němý nebyl. Mluvval-
ká kdy promluvil? Nebylo
ni jediné. Nikdy se
narozentny. Neví se kdy
by nebylo oslavovaným
Nerl zdnmo kdy zra-
robě není ani pomníku
hl travilky. Jeho hrob
ed stáletími srovnán
kteří nevěděli po či

ento tesař zapomenut,
ního miliony lidí ve
a. Vzpomínaj na něho
březnu. Celý březev
o pamatce. Vzpomínaj
boněvaděť pro svou ve-
mu mravní velikost
st svatost vzpomínek
y. — Jeho velikost
Báh. Dosveděl ji slovem
vo Boží.“ Písmo svaté
uknuí Božího, praví o
byl „s pravdělivý.“
spravedlnost. Báh od-
vednost: Tento sprá-
se manželém Matky
p manžel byl strožem
anenství Bohorodčický.
st stal se vůle Boží
yna Božího. Věrné ko-
nost, které sám Báh
m a otčím. Ale z lasky
řence. z lasky k Synu
ky k Matce Boží zřekl
manželovi v manželství

odušnost
jni takových
neuzivajf
dvai.
jevila se ve-
Svět o je-
eoslavuje, ja-
ky a umělec.
nemá poru-
omněni církev
y březev. Má
Oslavuje jf

Při epidemii jako i v šech
nakažlivých nemocích
Mattoniho neapověděného
ochranný prostředek
Kysibelská kyselka

Proti španělské chřipce
jest velmi dobrým
prostředkem
Luháčovická voda
v prodeji u V. Skolaudyho.

sl poučít patrně komu-
le tovary a proto
sámotní k posledn-
demokratickému, prot-

blalo Všeodborové sdru-
ského dělnictva v Ocl-
rovým sdružením, tedy lidové se so-
demokrati, což bude jisté vodou m-
mýlný planým promluví o zbožve-
sování lidové strany. Lidové dělnictví
i dělnictvo sociálně demokratické. a-
koliv zná rozpory kulturní a nábožen-
ské, které obě tyto hnutí dělí, došlo

by a ma-
smyslu
lověč ú-
dostatek
kritisoval a odmítal dosavadní po-
stup ředitelství tovary, z čehož
vinił přímo agrární stranu. Pilišník
chytrost bez mravních zásad se vždy